

ಭಾರತೀಯರ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳು

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ

ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ರಂಗಪ್ರಿಯ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಃ

ಪ್ರಕಾಶಕರು:

ಭಾರತ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ನಂ. 37/8, G4, ಲೀಸಾ ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ಸ್,

4ನೇ ಕ್ರಾಸ್, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು - 27.

ದೂರವಾಣಿ: 2227 8231, Mob: 9448078231, 9591470345

Email : bspllg@gmail.com; web; www.bharathasamskruthi.com

Title : **AKSHAYA TRITIYA – Under Bharatiyara Habba Haridinagalu-** A collection of festivals of India, written by Sri Sri Rangapriya Sri Sri: and published by Bharatha Samskruthi Prakashana, Bangalore.

Under the guidance of His Holiness Sri Sri Rangapriya Swamiji

ಶ್ರೀರಂಗ ಮಹಾಗುರುಗಳ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಾತೆಯವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ
ಈ ಕಿರುಹೊತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

E-Edition : November 2015

pages : 52 + 2

Price: Rs. 30-00

© with publisher

Published by :

Bharatha Samskruthi Prakashana

No. 37/8 G4, Leesa Apartment, 4th Cross,

Lalbagh Road, Bangalore - 27,

Phone: 22278231, 26765381, Mobile: 9448078231, 9591470345

URL: www.bharathasamskruthi.com, email: bspllg@gmail.com

Copies available at :

Bharatha Darshana,

No. 163, Manjunatha Road, 2nd block,

Thyagaraja Nagar,

Bangalore - 560 028 Ph : 26765381

Printed by :

Laser Line Graphics

Bangalore - 560 027 Ph: 22278231

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ

ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಿಷುವತೀಪರ್ವ, ಮಾಧವ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆ, ತ್ರೇತಾಯುಗೋತ್ಪತ್ತಿ, ಚಂದ್ರದರ್ಶನ ವ್ರತ, ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ, ಪರಶುರಾಮಜಯಂತಿ, ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರ ಶ್ರೀಜಯಂತಿ, ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರ ತಿರುನಕ್ಷತ್ರ, ಗಂಗಾಸಪ್ತಮೀವ್ರತ, ಮೋಹಿನೀವ್ರತ, ನೃಸಿಂಹಜಯಂತಿ, ಪೌರ್ಣಿಮಾವ್ರತ, ಕೂರ್ಮಜಯಂತಿ, ವೈಶಾಖಸ್ನಾನವ್ರತ, ಮುಂತಾದ ನಾನಾವ್ರತಗಳ ಆಚರಣೆಯು ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲ್ಕಂಡ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದ ಮುಖ್ಯವಾದುವುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪರಿಶೀಲಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಪರ್ವದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ: ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ವ್ರತ-ಪರ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಭವಿಷ್ಯಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನೇ ಇದರ ಅಸಾಧಾರಣ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದಾಗಿ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ.

“ಬಹುನಾತ್ರ ಕಿಮುಕ್ತೇನ ಕಿಂ ಬಕ್ಷಕ್ಷರಮಾಲಯಾ |
ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತಾಮೇಕಾಂ ತೃತೀಯಾಮಕ್ಷಯಾಂ ಶೃಣು”

(ಬಹಳ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ವೈಶಾಖದ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯ ಪರ್ವದ ವಿಷಯವೊಂದನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇಳು) ಎಂಬ ಆ ವಚನವು ಇದರ ಅತಿಶಯವನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಧೂಪ, ದೀಪ, ಪುಷ್ಪ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಂದನಲೇಪದಿಂದ ಅರ್ಚನೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಈ ದಿನವನ್ನು ಅತಿಪ್ರಶಸ್ತವನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಆ ದೇವದೇವನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನು ಬದರಿಯನ್ನು “ತನ್ನ ಆಶ್ರಮ” ಎಂದು ಕರೆದು, ಅದರ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ಫಲವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ:

ಗಚ್ಛೋದ್ಧವ ಮಯಾಽದಿಷ್ಯಃ ಬದರ್ಯಾಖ್ಯಂ ಮಮಾಶ್ರಮಮ್ |
ತತ್ರ ಮತ್ಪಾದತೀರ್ಥೋದೇ ಸ್ನಾನೋಪಸ್ಥರ್ಶನೈಃ ಶುಚಿಃ |
ಈಕ್ಷಯಾಲಕನನ್ದಾಯಾ ವಿಧೂತಾಶೇಷಕಲ್ಮಷಃ | (ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ XI-29)

(ಓ ಉದ್ಧವ! ನನ್ನ ಆದೇಶದಂತೆ ಬದರಿ ಎಂಬ ನನ್ನ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಅಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ, ಆಚಮನ ಮತ್ತು ಸ್ಪರ್ಶಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಕನಂದಾನದಿಯ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೂ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೆ.) “ಬೆನ್ನುಗೊನಾಗಿ ಕೋಲಾರಿ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಕೆಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯು ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲೇ ಬದರೀ ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆಮಾಡು. ಅದು ಮುಕ್ತಿದ್ವಾರ” ಎಂದು ಭಕ್ತಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ತಿರುಮಂಗೈ ಆಳ್ವಾರ್ ಅವರು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ತೀರ್ಥಸತ್ತಮವಾದ ಬದರೀನಾರಾಯಣಮಂದಿರದ ದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆಯಂದು, ಅದು ಮುಕ್ತಿದ್ವಾರವನ್ನು ತೆರೆಯುವ ತಿಥಿ ಎಂದು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಭಗವಂತನ ದಶಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಆರನೆಯದಾಗಿ ‘ಬ್ರಹ್ಮ-ಕ್ಷತ್ರ ಅವತಾರ’ ಎನಿಸಿರುವ ಪರಶುರಾಮದೇವರ ಶ್ರೀಜಯಂತಿಯೂ ಈ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವತೆಗಳ ಪೂಜೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಪಿತೃಗಳ ಪೂಜೆಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತವೆನಿಸಿರುವ ತಿಥಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾಪರ್ವ.

ಎಲ್ಲ ಯುಗಗಳಿಗೂ ಆದ್ಯವಾಗಿರುವ ಸತ್ಯಯುಗಕ್ಕೆ ಆದಿದಿನವಾದ ‘ಕೃತಯುಗಾದಿ’ ಎಂದೂ ಇದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತುವುದಕ್ಕೂ ಇದನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತದಿನವನ್ನಾಗಿ ಲೆಕ್ಕಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸ್ನಾನ, ಜಪ, ತಪಸ್ಸು, ಅಧ್ಯಯನ, ತರ್ಪಣ, ದಾನಾದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅಕ್ಷಯವಾದ ಫಲವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ (ಅಕ್ಷಯಫಲಾ ತೃತೀಯಾ) ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. (“ಸ್ನಾತ್ವಾ ಹುತ್ವಾ ಚ ಜಪ್ತಾ ಚ ದತ್ತಾನ್ಯಂತಫಲಂ ಲಭೇತ್” [ವ್ರತರಾಜ]). ಅಕ್ಷಯವಾದ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಆ ಹೆಸರು ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವ “ಅಕ್ಷತದಿಗೆ” ಎಂಬುದು ಈ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯ ದೇಶ್ಯರೂಪ.

ಆಚರಣೆಯ ಕಾಲ

ವೈಶಾಖಶುಕ್ಲತೃತೀಯೆಯಂದು ಈ ವ್ರತವನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿತ್ತು. ಆ ತಿಥಿಗೆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಎಷ್ಟು ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಇರಬೇಕು? ನಕ್ಷತ್ರ ಮತ್ತು ವಾರಗಳ ಯೋಗವೂ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕೇ? ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ? ಎಂಬ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈಗ ವಿಚಾರಮಾಡೋಣ. ಅಂದು ಸೂರ್ಯೋದಯದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದವರೆಗೆ ತೃತೀಯಾ ತಿಥಿ ಇರಬೇಕು. “ಸಾ ಚ ಪೂರ್ವಾಹ್ನವ್ಯಾಪಿನೀ ಗ್ರಾಹ್ಯಾ”. ಅದು ಯಥಾಸಂಭವ ಚತುರ್ಥಿಯೊಡನೆ ಕೂಡಿರಬಹುದು. “ಗೌರಿವಿನಾಯಕೋಪೇತಾ” ಆದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಆ ತಿಥಿಯು ಆರು ಘಳಿಗೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆ ಇದ್ದರೆ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ವ್ರತ-ಪರ್ವಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಆರು ಘಳಿಗೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದರೆ ಮಾರನೆಯ ದಿವಸ ಆಚರಿಸಬೇಕು. “ತ್ರಿಮುಹೂರ್ತಾಧಿಕವ್ಯಾಪ್ತಿಸತ್ವೇ ಪರಾ, ತ್ರಿಮುಹೂರ್ತ-ನ್ಯೂನತ್ವೇ ಪೂರ್ವಾ” (ಧರ್ಮಸಿಂಧು) ಆ ದಿವಸ ಬುಧವಾರ (ಅಥವಾ ಸೋಮವಾರ) ಮತ್ತು ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಯೋಗವಿದ್ದರೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಆದರೆ ಈ ಯೋಗವು ಕೂಡಿಬರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಿಥಿಯನ್ನು ಪೂರ್ವವಿದ್ದವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂದರೆ ದ್ವಿತೀಯೆಯೊಡನೆ ಸೇರಿದ ತೃತೀಯೆಯು ಈ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಕೂಡದು. ತೃತೀಯಾತಿಥಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿರುವಂತೆಯೇ ಅಪರಾಹ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ನಿಷೇಧವನ್ನೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

“ಪೂರ್ವಾಹ್ನೇ ತು ಸದಾ ಕಾರ್ಯಾಃ ಶುಕ್ಲೇ ಮನುಯುಗಾದಯಃ |

ದೈವ್ಯೇ ಕರ್ಮಣಿ ಪಿತ್ರೇ ಚ ಕೃಷ್ಣೇ ಚೈವಾಪರಾಹ್ನಕಾಃ ||

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ತೃತೀಯಾಂ ಚ ಪೂರ್ವವಿದ್ಧಾಂ ಕರೋತಿ ವೈ |

ಹವ್ಯಂ ದೇವಾ ನ ಗೃಹ್ಣಂತಿ ಕವ್ಯಂ ಚ ಪಿತರಸ್ತಥಾ ||”

(ಮನ್ವಾದಿ ಮತ್ತು ಯುಗಾದಿಗಳ ಆಚರಣೆಗೆ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯೆಯನ್ನು ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನಾಗಿಯೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದೇವಕರ್ಮದಲ್ಲಾಗಲಿ ಪಿತೃಕರ್ಮದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅದನ್ನು ಅಪರಾಹ್ನವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲೇನಾದರೂ ಅದನ್ನು ಅಪರಾಹ್ನವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದರೆ, ಆ ಹವ್ಯಕವ್ಯಗಳು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ) (ವ್ರತರಾಜ)

ವ್ರತ-ಪರ್ವದ ಆಚರಣೆಯ ವಿಧಿ

ಆ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಪೂರ್ವಕ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ವ್ರತಾಂಗವಾದ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕು. (ವೈಶಾಖೇ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ತು ತೃತೀಯಾಯಾಂ ತಥೈವ ಚ | ಗಂಗಾತೋಯೇ ನರಃ ಸ್ನಾತ್ವಾ ಮುಚ್ಯತೇ ಸರ್ವಕಲ್ಪಿಷ್ಯಃ || ನಿರ್ಣಯಸಿಂಧು) ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದವರು ತಾವು ಸ್ನಾನಮಾಡುವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಿ, ಆರಾಧಿಸಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಶುಚಿಯಾಗಿ ಪಿತೃಕರ್ಮಗಳ ಆಚರಣೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರನ್ನೂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸಬೇಕು.

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಶ್ರೀಸಮೇತಂ ಜಗದ್ಗುರುಮ್ |

ನಾರಾಯಣಂ ಪೂಜಯೇಚ್ಛ ಪುಷ್ಪಧೂಪವಿಲೇಪನೈಃ ||”

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಚಂದನದಿಂದ ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಲೇಪನಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಯಸ್ಕರ,

“ಯಃ ಕರೋತಿ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚಂದನಲೇಪಿತಮ್ |

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಸ ಯಾತ್ಯಚ್ಯುತಮಂದಿರಮ್ ||” (ಧರ್ಮಸಿಂಧು)

ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತರ್ಪಣಮಾಡಿ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಸತ್ಪಾತ್ರರಿಗೆ ಗೋಧಿ, ಯವೆ, ಯವೆಯ ಹುರಿಹಿಟ್ಟು, ಕಡಲೆ, ನಾನಾ ರಸಭರಿತವಾದ ಅನ್ನಗಳು, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೊಸರನ್ನ, ಪೂರ್ಣಕುಂಭ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಷ್ಮೈತುವಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಇತರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಬೇಕು. ದಾನದೊಡನೆ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನೂ ಕೊಡಬೇಕು. ಸುವರ್ಣದಾನವೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಆ ದಿವಸ ಏಕಭುಕ್ತ (ಒಂದೇ ವೇಳೆ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ) ನಿಯಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕು.

i) ಕಾಲವಿಜ್ಞಾನ

ಈ ಪರ್ವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯಾ ತಿಥಿಯಲ್ಲಿ. ಇದು ವಸಂತ ಋತುವಿನಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಋತುಗಳಲ್ಲಿ ವಸಂತ ಋತುವೂ, ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವೂ ದೇವತಾಸಂಬಂಧವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೇಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಮತ್ತು

ಶ್ರೀರಾಮನವಮೀ ಪರ್ವಗಳ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಇನ್ನು ಮಾಸ, ತಿಥಿ ಮತ್ತು ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ವಿಷಯ.

a) ಮಾಸ: ಈ ಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಹವನ, ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ದಾನಗಳಿಗೆ ಜವೆಯ ಧಾನ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಗೋಧಿ, ಕಡಲೆ ಮತ್ತು ಹುರಿಹಿಟ್ಟುಗಳನ್ನೂ ದಾನಕ್ಕೆ ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದೆ. ಕೃಷಿಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಮನೆಗೆ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬಂದು ತ್ಯಾಗ ಮತ್ತು ಭೋಗಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವೈಶಾಖಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ. ಆದುದರಿಂದ ಪರ್ವದ ವಿಧಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಬೇಕಾದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳು ಲಭಿಸುವ ಮಾಸವೆಂದು ವೈಶಾಖಮಾಸದ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಇದಲ್ಲದೆ ವಿಷುವತ್ ಪುಣ್ಯಕಾಲವಾಗಿರುವ ಮೇಷಸಂಕ್ರಮಣವು ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪುಣ್ಯಕಾಲದ ವಿಶೇಷತೆಯನ್ನು ಸೌರಮಾನ ಯುಗಾದಿಯ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಕ್ರಮಣವೂ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂನಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಸಮಯವೂ ಪಿತೃಗಳ ಪೂಜೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಕಾಲ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವಕಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಪಿತೃಕಾರ್ಯ ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಎತ್ತಿದ ದಿನವಾಗಿರುವ ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯಾ ಪರ್ವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಈ ಮಾಸವು ಅನುಕೂಲವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಮನವರಿಕೆಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ಮಾಸವಾಗಿರುವ ಚೈತ್ರಮಾಸದಲ್ಲಿ ವಸಂತಋತುವಿನ ಅನುಕೂಲ್ಯವಿದ್ದರೂ ಆಗ ಧಾನ್ಯಗಳು ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಿಗೂ ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆಗ ವಿಷುವತ್ ಸಂಕ್ರಮಣವು ಒದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಮೀನ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಖರಮಾಸವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

b) ತಿಥಿ: ಈ ಪರ್ವದ ತಿಥಿಯಾದ ತೃತೀಯೆಯು “ಜಯಾತಿಥಿ” ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ಜಯಾತಿಥಿಯು ಮತ್ತೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದದ್ದು.

“ನಂದಾ ಭದ್ರಾ ಜಯಾ ರಿಕ್ತಾ ಪೂರ್ಣಾಃ ಸ್ಯುಃ ತಿಥಯಃ ಪುನಃ |

ಪರ್ಯಾಯತ್ನೇನ ವಿಚ್ಛೇಯಾಃ || (ಶೀಯೂಷಧಾರಾ = ನಾರದ ವಚನ)

ಉದಕುಂಭಾನ್ ಸಕನಕಾನ್ ಸಾನ್ನಾನ್ ಸರ್ವರಸೈಃ ಸಹ |

ಯವಗೋಧೂಮಚಣಕಾನ್ ಸಕ್ತುದಧ್ಯೋದನಂ ತಥಾ || (ನಿರ್ಣಯ ಸಿಂಧು)

ಸದಾಶಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಪ್ರಕೃತ ಕಾರ್ಯದ ಜಯವನ್ನು ಅಂದರೆ

ಫಲಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ದೊರಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ತಿಥಿ ಇದು ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಜಯಾ’ ಎಂಬ ಅದರ ನಾಮಧೇಯವೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ತೃತೀಯಾತಿಥಿಯು ಚತುರ್ಥೀತಿಥಿಯೊಡನೆ ಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ಈ ಪರ್ವಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದೇವೆ. “ಗೌರೀ ವಿನಾಯಕೋಪೇತಾ”. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಗೆ ಸರ್ವಮಂಗಲೆಯಾಗಿರುವ ಗೌರಿಯ ತಿಥಿಯೆಂದೂ, ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥಿಗೆ ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರಕನಾದ ಗಣೇಶನ ತಿಥಿ ಎಂದೂ ಹೆಸರು. “ಚತುರ್ಥೀಗಣನಾಥಸ್ಯ ಗೌರ್ಯಾಃ ತತ್ಪೂರ್ವವಾಸರೇ”. (ಅಗ್ನಿಪುರಾಣ)

ಈ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ತೃತೀಯಾ ಚತುರ್ಥೀ ಯೋಗವು ಅದರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯಿಂದಂಟಾಗುವ ವಿಘ್ನಪರಿಹಾರ ಮತ್ತು ಮಾಂಗಲ್ಯಸಿದ್ಧಿಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪೋಷಕವಾಗಿದೆ.

ಅಂದು ತೃತೀಯಾ ತಿಥಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಲು ಕಾರಣ ಅದು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವುದು. ಅದು ದೇವತೆಗಳ ಆಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪಕ್ಷವಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ತಿಥಿವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಹ್ನವನ್ನೇ ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಹ್ನಕಾಲವು ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಅನಂತರದ ಕಾಲವು ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದದ್ದು. ಪೂರ್ವಾಹ್ನದ ಅನಂತರ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದರೆ ಅದು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪಿತೃಗಳ ವಶಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ದೇವತೆಗಳ ಪಕ್ಷವೇ ಆಗಿರುವ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಹವನಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ತಿಥಿಯನ್ನೇ ಶಾಸ್ತ್ರವು ವಿಧಾನ ಮಾಡಿದೆ.

(c) ವಾರ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರ: ಆ ದಿವಸದಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ಅಥವಾ ಬುಧವಾರ ಮತ್ತು ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರಗಳೂ ಕೂಡಿ ಬಂದರೆ ಅದು ಅಕ್ಷಯವಾದ ಸುಕೃತದ ಫಲವಾದ ಯೋಗವೆಂದು ಯೋಗಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಆ ವಾರ ಮತ್ತು ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುವು. ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟದೇವತೆಯ ಪೂಜಾನಂತರ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸಲ್ಪಡಬೇಕಾದ ದೇವನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನೇ ಅಲ್ಲವೇ?

“ಯಃ ಕರೋತಿ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚಂದನಲೇಪಿತಮ್ |

ವೈಶಾಖಸ್ಯ ಸಿತೇ ಪಕ್ಷೇ ಸ ಯಾತ್ಯಚ್ಯುತಮಂದಿರಮ್ ||

(ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಾರ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ಪೂಜೆಗೆ ಹೇಗೆ ಹೊಂದಿಕೆ ಆಗುತ್ತವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಜಯಂತಿಯ ವಿವೇಚನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ.)

a) ಗಂಗಾಸ್ನಾನ:

ii) ವಿಧಿ, ವಿಜ್ಞಾನ: ಆ ದಿನ ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಸ್ನಾನಮಾಡುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದೂ ವಿಧಿಯ ನಿರೂಪಣೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ವಾಗ್ಭಟರು ಹೇಳುವಂತೆ ಶುದ್ಧವಾದ ಜಲದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯದಿನದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಲಾಭಕರವೇ.

“ದೀಪನಂ ವ್ಯಷ್ಯಮಾಯುಷ್ಯಂ ಸ್ನಾನಮೂರ್ಜಾಬಲಪ್ರದಂಮ್ |

ಕಂಡೂಮಲಶ್ರಮಸ್ತೇದತಂದ್ರಾತ್ಯದ್ಧಾಹಪಾಪೃಜತ್” (ವಾಗ್ಭಟ 2: 15)

ಸ್ನಾನವು ಜರಾಗ್ನಿಯನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಶುಕ್ರವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುತ್ತದೆ, ಆಯುಸ್ಸಿಗೆ ಹಿತಕಾರಿ, ಉತ್ಸಾಹ ಬಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು. ನವೆ, ಕೊಳೆ, ಆಯಾಸ, ಬೆವರು, ಗಾಢನಿದ್ರೆ, ಬಾಯಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಉರಿಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರ್ವಸಮಯದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತವಾಗಿ ಅವರ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವ ಜಲಕ್ಕೆ ‘ತೀರ್ಥ’ ಎಂದು ಹೆಸರು. (“ಋಷಿಜುಷ್ಪಜಲೇ ಗುರೌ”-ಅಮರ.) (ಯದಧ್ಯಾಸಿತಮರ್ಹದ್ವಿಃ ತದ್ಧಿ ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ”-ಕುಮಾರಸಂಭವ, ಸರ್ಗ -6) ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ದೇಹದ ವ್ಯಾಧಿಯು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಮಾನಸಿಕರೋಗವಾದ ಆಧಿಯೂ ಪರಿಹಾರ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ದೇಹದ ಮಲವು ತೊಲಗುತ್ತದೆ, ಜಾಡ್ಯವು ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಆಯಾಸ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಅನುಭವದಲ್ಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ಅದು ಪಾಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಹಾರಮಾಡುತ್ತದೆ? ಪುಣ್ಯವನ್ನು ಹೇಗೆ ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ? ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯಬುದ್ಧಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವಿಚಾರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಹೊರತು ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆಯಂದು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರವು

ವಿಧಿಸಿರುವ ಗಂಗಾಸ್ನಾನದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆ ಬಗೆಗೆ ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾಗುರುಗಳು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆ: “ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೆಂದರೇನು? ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಯಾರೂ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಪುಣ್ಯ ಬಂತು, ಪಾಪ ಹೋಯಿತು ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕಂಡವರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಾತನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಹಸು ಬಂದಿತು, ಕರು ಹೋಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ಅವು ಕಣ್ಣಿಗೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ! ಹಾಗಾದರೆ ಅವು ಹೇಗಿವೆ? ದ್ರವವೇ? ಘನವೇ? ಅನಿಲವೇ? ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ? ಎಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ? ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗಿರುತ್ತವೆ? ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೇನೂ ಪುಣ್ಯ, ಪಾಪ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅವು ಇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ? ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗಿರುತ್ತವೆ? ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಆಸಾಮಿಯೇ ಸತ್ತುಹೋದ ಬಳಿಕ ಅವನಲ್ಲಿದ್ದ ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳೂ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತವೆಯಲ್ಲವೇ? ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಎಳುತ್ತವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಿವೇಕದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಅವು ಪರಿಚಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆ. ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಎನ್ನುವವು ಒಂದು ತರಹದ ಗುರುತುಗಳು. ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್ ಪ್ಲೇಟಿನ ಮೇಲೆ ರೆಕಾರ್ಡ್ ಆಗಿರುವ ಗುರುತುಗಳು. ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ವಾಸನೆಗಳು ಎಂದೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯವೆಂದು ಹೆಸರು. ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಪಾಪ ಎಂದು ಹೆಸರು. ಅವೆರಡೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಪಟಲದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಆ ಒಳಗಿನ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಅಳಿಸುವುದು ದುಃಸಾಧ್ಯ. ದೇಹಿಯು ದೇಹವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗಲೂ, ಅವು ನಾಶಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. “ಮನಷ್ಷಷ್ಠಾನೀಂದ್ರಿಯಾಣಿ ಪ್ರಕೃತಿಸ್ಥಾನಿ ಕರ್ಷತಿ” ಎಂಬಂತೆ ಮನಸ್ಸೂ ಅವನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ಹಳೆಯ ರೆಕಾರ್ಡುಗಳೆಲ್ಲಾ ಇರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿಗೂ ಜೀವನಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಇರುವವರೆಗೂ ಆ ಗುರುತುಗಳು ಅವನೊಡನೆ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಮನಸ್ಸಿನ ಚಕ್ರವನ್ನೇ ದಾಟಿ ಬ್ರಹ್ಮಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹಾರಿಹೋದವನನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆ ಗುರುತುಗಳು

ಸೋಂಕುವುದಿಲ್ಲ. ಉಳಿದವರಲ್ಲಿ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಅಂದರೆ ಪುಣ್ಯದ ವಾಸನೆಗಳೂ, ಹಾಗೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಕೆಟ್ಟ ಗುರುತುಗಳಾದ ಪಾಪದ ವಾಸನೆಗಳೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಸುಖ, ಅದಕ್ಕೆ ವಿಪರೀತವಾದ ಗುರುತುಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರೆ ದುಃಖ.”

ಈ ತತ್ವವಿಧಾನದಿಂದ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನವು ಹೇಗೆ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ? ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

1) ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಮಲವೂ ಜಾಡ್ಯವೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಪದ ಗುರುತಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಗಲಿಬಿಲಿಯ ಕಾಲುಷ್ಯವು ನೀಗುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸು ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ದುಃಖದ ಕೆಲವು ಗುರುತುಗಳು ಅಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನೆಮ್ಮದಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಗುರುತುಗಳೇ ಪುಣ್ಯ. ಅಳಿಸಿ ಹೋದ ವಕ್ರರೇಖೆಗಳೇ ಪಾಪ ಎಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

2) ಕೆಲವು ತೀರ್ಥಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಔಷಧಿಗಳು, ವನಸ್ಪತಿಗಳು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯ ಸ್ಪರ್ಶವನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವವನು ಆಧಿವ್ಯಾಧಿ ಪರಿಹಾರದ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ.

3) ಮಹರ್ಷಿಗಳು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಪಾಪನಾಶಿನೀ, ಮಾನಸಸರೋವರ, ಬಿಂದುಸರೋವರ, ನಾರದಕುಂಡ, ಗೌರೀಕುಂಡ ಮುಂತಾದ ನಾಮಧೇಯಗಳ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ದುಷ್ಟವಾಸನೆಗಳು ತೊಲಗಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೂಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

4) ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ “ಇದು ಇಂತಹ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಸೇವಿಸಿದ ತೀರ್ಥ. ಅವರು ‘ಸನ್ಮನುಷ್ಯ ಮನೋ ಯಥಾ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ತಿಳಿಯಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು. ರಜೋಗುಣತಮೋಗುಣಗಳ ಕೊಳೆ ಇಲ್ಲದವರು. ವಿಕಾರರಹಿತವಾದ ಶುದ್ಧಾತ್ಮನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರು” ಎಂದು ಅವರ ಗುಣಗಳನ್ನೂ

ಅವರ ಪವಿತ್ರಕಾರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸ್ಮರಣೆಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅಳಿದು, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಮೂಡುತ್ತವೆ.

5) ಪವಿತ್ರವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಮನನಮಾಡುತ್ತಾ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಕೆಟ್ಟ ಗುರುತುಗಳು ಅಳಿದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುರುತುಗಳು ಮನಸ್ಸಿನ ಪಟಲದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

6) ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಕಲ್ಪಮಾಡಿ ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳ ರಸವನ್ನೂ ಆ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬೆರೆಸಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಅದು ಕೇವಲ ಭೌತಿಕ ತೀರ್ಥದ ಅವಗಾಹನೆಯಾಗದೇ ಆತ್ಮತೀರ್ಥದ ಅವಗಾಹನೆಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ. “ಆತ್ಮೈವ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ” “ಮನ್ಮನೋ ಮೀನವನ್ನಿತ್ಯಂ ಕ್ರೀಡತ್ಯಾನಂದವಾರಿಧೌ” (ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಮೀನಿನಂತೆ ಸದಾ ಆನಂದ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ರಮಿಸುತ್ತದೆ.) ಮುಂತಾದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ಪವಿತ್ರ ಭಾವನೆಗಳು ಅಡಕವಾಗಿವೆ.

7) ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವಾಗ ಉಸಿರಾಟವು ನಿಂತಿರುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಮನೋಧರ್ಮವುಳ್ಳ ಧ್ಯಾನಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಸಹಜವಾದ ಕುಂಭಕಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿ ಶುಭಾಲಂಬನದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಮುಳುಗಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಪರಮಾನಂದವು ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆದುಹಾಕುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

8) ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳ ಸಂಬಂಧದಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳು ಮತ್ತೂ ಹೆಚ್ಚು ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳ ತೀರ್ಥಗಳಾಗಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತವೆ. “ತೀರ್ಥೇ ಕುರ್ವಂತಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ತೀರ್ಥಭೂತಾ ಹಿ ಸಾಧವಃ” (ಜ್ಞಾನಿಗಳು ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪರು. ಅವರು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.) ಎಂಬ ವೇದವ್ಯಾಸತೀರ್ಥರ ದಿವ್ಯವಾಣಿಯನ್ನಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಯಬಹುದು. ಸಾಧುಗಳ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಕಥಾಪ್ರಸಂಗವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. “ಒಬ್ಬ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಯ ಆಶ್ರಮದ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಕನೊಬ್ಬನು ನಿಂತಿದ್ದಾಗ, ಕೆಲವು ಘೋರರೂಪದ ಹೆಂಗಸರು ಆಶ್ರಮದೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವುದನ್ನು ಅವನು ನೋಡಿದನು. ಆದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಆಶ್ರಮದಿಂದ ದಿವ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯವುಳ್ಳ ಕೆಲವು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬರುವುದನ್ನು ಅವನು ಕಂಡನು. ಅವನು ಅವರನ್ನು ತಡೆದು, “ನೀವು

ಯಾರು”? ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ, ಅವರು “ನಾವು ಗಂಗಾನದೀ ದೇವತೆಗಳು. ನಮ್ಮ ನದೀಜಲದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರು ತಮ್ಮ ಪಾಪಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟು ತಾವು ಪವಿತ್ರರಾಗಿಬಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಲ್ಲರ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ನಾವು ರಾಕ್ಷಸಿಯರಂತೆ ಘೋರ ರೂಪಿಯರಾದೆವು. ಆದರೆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗಳ ಆಶ್ರಮ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಅವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಇದ್ದುದರಿಂದ ನಮಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಹಜವಾದ ದಿವ್ಯರೂಪ ಬಂದಿತು.” ಎಂದು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗಾದರೆ “ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಪಾಪವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಆ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಷಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರವಾದ ರೂಪವು ಬಂದಿದೆಯೇ?” ಎಂದು ಅವನು ಕೇಳಲು, ಅವರು “ಇಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ಅವರಿಗೆ ಸೇರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅವರ ದರ್ಶನಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಅವು ಭಸ್ಮವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ” ಎಂದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರಂತೆ. ಪುಣ್ಯಪಾಪಲೇಪರಹಿತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಅವುಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಪಡಿಸಿ ತೀರ್ಥಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರೂ ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಮಲರಾಗುತ್ತಾರೆ.

9) ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳು ತಾವು ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ದಯಮಾಡಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ದಿವ್ಯವಾದ ಮನಸ್ಸು, ದೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಿ “ಈ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ, ಇಷ್ಟು ಕಾಲದವರೆಗೆ, ದುಷ್ಟ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಹಾಕುವ ಶಕ್ತಿಯು ಬರಲಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಶಕ್ತಿಯೂ ಬರಲಿ. ಪುಣ್ಯಪಾಪರಹಿತವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಸ್ಥಿತಿಗೆ ಒಯ್ಯುವ ಶಕ್ತಿಯು ಬರಲಿ” ಎಂದು ತಮ್ಮ ಅಮೋಘವಾದ ಅನುಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಧಾರೆಯನ್ನು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಸುತ್ತಾರೆ. ದಿವ್ಯಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿರುವ ಅಂತಹ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವವರು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಫಲಗಳನ್ನು ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ

1) ಅದರ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ ಮತ್ತು ಸದ್ಗತಿಪ್ರದಾಯಕ ಶಕ್ತಿ

ಗಂಗಾ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವುದು (‘ಸದ್ಗತಿಂ ಗಮಯತೀತಿ ಗಂಗಾ’) ಎಂದು ಅರ್ಥ. ಈ ಶಬ್ದವು ಒಂದು ದೇವತೆಗೂ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಅಧಿಷ್ಠಿತವಾಗಿರುವ ಒಂದು ನದಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಆ ದೇವತಾಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಆ ನದಿಯ ಸ್ನಾನವನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು

ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಮುಕ್ತಕಂಠದಿಂದ ಪ್ರಶಂಸೆಮಾಡುತ್ತವೆ. ಆ ತೀರ್ಥದ ಸ್ನಾನಪಾನಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅದರ ದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸ್ಮರಣಗಳನ್ನು ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿ ಹೊಗಳುತ್ತವೆ. ಆ ಪ್ರಶಂಸಾವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ದರ್ಶನಮಾಡಿದರೂ ಗಂಗೆ ಪಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿದರೆ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೆ ಮೋಕ್ಷವೇ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

“ದೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ಹರತೇ ಪಾಪಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ತು ತ್ರಿದಿವಂ ನಯೇತ್ |
ಪ್ರಸಂಗೇನಾಪಿ ಯಾ ಗಂಗಾ ಮೋಕ್ಷದಾ ತ್ವವಗಾಹಿತಾ ||”

ಎಂದು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

ಅದರಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಿರುವ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಹೆಜ್ಜೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅಶ್ವಮೇಧ ಮತ್ತು ರಾಜಸೂಯ ಮುಂತಾದ ಯಜ್ಞಗಳ ಫಲಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಯಸ್ಯಾಂ ಸ್ನಾನಾರ್ಥಂ ಚಾಗಚ್ಛತಃ ಪುಂಸಃ ಪದೇ ಪದೇ

ಅಶ್ವಮೇಧರಾಜ -

ಸೂರ್ಯಾದೀನಾಂ ಫಲಂ ನ ದುರ್ಲಭಮಿತಿ”

(ಭಾಗವತ 1-130)

ಗಂಗೆಯು ಭಗವಂತನ ಜಲರೂಪವಾದ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಆಗಿದೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ಪೂಜಿಸಿದರೆ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದಂತೆ. ಪರಮಾತ್ಮ ದರ್ಶನದಿಂದ ಯಾವ ಫಲವೋ ಅದೇ ಫಲವು ಅದರ ದರ್ಶನದಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

“ಇಯಮೇವ ಶಿವಸ್ಯ ತೋಯರೂಪಾ ಮೂರ್ತಿಃ |”

“ಗಂಗಾಯಾಂ ಪೂಜಿತಾಯಾಂ ತು ಪೂಜಿತಾಃ ಸರ್ವದೇವತಾಃ |”

“ಯತ್ಕಲಂ ಜಾಯತೇ ಪುಂಸಾಂ ದರ್ಶನಾತ್ ಪರಮಾತ್ಮನಃ |

ತದ್ಭವೇದೇವ ಗಂಗಾಯಾಃ ದರ್ಶನೇ ಭಕ್ತಿಭಾವತಃ ||”

ಅದರಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಒಮ್ಮೆ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೂ ಇಡೀ ವಂಶಕ್ಕೇ ಸದ್ಗತಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

“ಯೈಃ ಪುಣ್ಯವಾಹಿನೀ ಗಂಗಾ ಸಕ್ಯದ್ಭಕ್ತ್ಯಾ ವಗಾಹಿತಾ |

ತೇಷಾಂ ಕುಲಾನಾಂ ಲಕ್ಷಂ ತು ಭವಾತ್ತಾರಯತೇ ಶಿವಾ ||”

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಪ್ರೇರಿಸುವವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗತಿ.

“ಯೇ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಸ್ವತೋ ಗಂಗಾಂ ಪರಾಂಶ್ಚ ಪ್ರೇರಯಂತೀ ಯೇ |

ಇಹ ತೇ ಸರ್ವಭೋಗಾನಾಮನ್ತೇ ಜ್ಞಾನಸ್ಯ ಭಾಜನಮ್ ||”

ಗಂಗೆಯ ಬಳಿ ಮಾಡಿದ ಯಜ್ಞ, ದಾನ, ತಪಸ್ಸು, ಜಪಗಳಿಗೆ ಅನಂತಫಲ.

“ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪೋ ಜಪಂ ಶ್ರಾದ್ಧಂ ಚ ಸುರಪೂಜನಮ್ |

ಗಂಗಾಯಾಂ ಯತ್ಕೃತಂ ಸರ್ವಂ ಕೋಟಿಕೋಟಿಗುಣಂ ಭವೇತ್ ||”

ಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಜ್ಞಾನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಲ್ಲಿ ದೇಹತ್ಯಾಗಮಾಡಿದವನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

“ಗಂಗಾಯಾಂ ಜ್ಞಾನತೋ ಮುಕ್ತಾ ಮುಕ್ತಿಮಾಪ್ನೋತಿ ಮಾನವಃ |

ಅಜ್ಞಾನಾತ್ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಂ ಚ ಯಾತಿ ನಾಸ್ತತ್ರಸಂಶಯಃ ||” (ಕೂರ್ಮಪುರಾಣ)

ಗಂಗೆಯ ಸ್ಮರಣವೂ ಅತ್ಯಂತಪುಣ್ಯಕರ.

“ಗಚ್ಛಂಸ್ತಿಷ್ಠನ್ ಸ್ವಪನ್ ಧ್ಯಾಯನ್ ಜಾಗ್ರನ್ ಭಂಜನ್ ಶ್ವಸನ್ ವದನ್ |

ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಸತತಂ ಗಂಗಾಂ ಸ ಚ ಮುಚ್ಯೇತ ಬಂಧನಾತ್ ||”

ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೇ ಪುಣ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿ.

“ಗಂಗಾಸ್ನಾನಫಲಂ ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಗಂಗಾಯಾಮೇವ ಲಭ್ಯತೇ |

ಯಥಾ ದ್ರಾಕ್ಷಾಫಲಸ್ವಾದೋ ದ್ರಾಕ್ಷಾಯಾಮೇವ ನಾನ್ಯತಃ ||”

ಆದರೆ ಅಶಕ್ತರು ಗಂಗಾಸಹಸ್ರನಾಮಪಾರಾಯಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸ್ನಾನದಫಲ, ಗಂಗೆಯ ಜಲದ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಕಣವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿದರೂ ಅಮೃತತ್ವವು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ, ಆ ನದಿಯ ತೀರವೂ ಕೂಡ ಅತ್ಯಂತ ಪವಿತ್ರವಾದುದು ಎಂದು ಶ್ರೀಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ಗಂಗಾಜಲಲವಕಣಿಕಾ ಪೀತಾ |”

(ಭಜಗೋವಿಂದ ಸ್ತೋತ್ರ)

“ಗಂಗಾತೀರಮನುತ್ತಮಂ ಹಿ ಸಕಲಂ ||”

(ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾಷ್ಠಕ)

2) ಗಂಗೆಯ ರೋಗಪರಿಹಾರಕ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯಪ್ರದಾಯಕ ಶಕ್ತಿ

ಈ ಗಂಗೆಯು ಪಾಪಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಅದರ ತೀರ್ಥವು ಅತ್ಯಂತ ರೋಚಕವಾದುದು ಮತ್ತು ರೋಗಪರಿಹಾರಮಾಡಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು ಎಂದು ಅನೇಕ ಆಯುರ್ವೇದದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

‘ಹಿಮವತ್‌ಪರ್ವತದಿಂದ ಹುಟ್ಟುವ ನದಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಥ್ಯವಾದುವು. ದೇವರ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ಅವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಹಿತವಾದುವು’ ಎಂದು ಚರಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

“ಹಿಮವತ್ಪ್ರಭವಾಃ ಪಥ್ಯಾಃ ಪಥ್ಯಾಃ ದೇವರ್ಷಿಸೇವಿತಾಃ |”

ಚಕ್ರಪಾಣಿದತ್ತ ಎಂಬ ವೈದ್ಯರಾಜರು ಇದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ.

‘ಯಥೋಕ್ತಲಕ್ಷಣಹಿಮವತ್ಪ್ರಭವತ್ವಾದೇವ ಗಾಂಗಂ ಪಥ್ಯಮ್ |’

ಇವು ಪಥ್ಯವಾದ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರವಾದ ತೀರ್ಥಗಳು ಎಂದು ವಾಗ್ಭಟನ ಅಷ್ಟಾಂಗಹೃದಯವೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ.

“ಹಿಮವನ್ಮಲಯೋದ್ಭೂತಾಃ ಪಥ್ಯಾಸ್ತಾ ಏವ ಚ ಸ್ಥಿರಾಃ |”

ಭೋಜನಕುತೂಹಲ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ‘ಗಂಗಾತೀರ್ಥವು ಶೀತಲ, ಮಧುರ, ಸ್ವಚ್ಛ, ಅತ್ಯಂತ ರುಚಿಕರ, ಪಥ್ಯ, ಪಚನಕಾರಿ, ಪಾಚನಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಪಾಪಹಾರಕ, ಪಿಪಾಸಾಶಾಮಕ, ಮೋಹನಾಶಕ, ಹಸಿವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿವರ್ಧಕ’ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಸುರಿಮಳೆಯನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತದೆ.

“ಶೀತಂ ಸ್ವಾದು ಸ್ವಚ್ಛಮತ್ಯಂತರುಚ್ಯಂ ಪಥ್ಯಂ ಪಾಕ್ಯಂ ಪಾಚನಂ ಪಾಪಹಾರಿ |

ತೃಷ್ಣಾಮೋಹದ್ವಂಸನಂ ದೀಪನಂ ಚ ಪುಜ್ಜಾಂ ಧತ್ತೇ ವಾರಿ ಭಾಗೀರಥೀಜಂ ||”

ಗಂಗೆಯ ಗುಣದ ಬಗೆಗೆ ವಿಧರ್ಮೀಯರ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯರ ಪ್ರಯೋಗ ಮತ್ತು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು

ಗಂಗಾನದಿಯ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಆಕೃಷ್ಟರಾದವರು ಸನಾತನ ಧರ್ಮೀಯರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇತರ ಮತದವರೂ ಕೂಡ ಇದರ ಉಪಯೋಗವನ್ನರಿತು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಇತಿಹಾಸವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ:- ಸುಲ್ತಾನ್ ಮೊಹಮ್ಮದ್ ತೊಗಲಕ್‌ನು ದವಲತಾಬಾದಿನಿಂದ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇದು ಅವನ ಬಳಿಗೆ ತಲುಪಲು ನಲವತ್ತು ದಿನಗಳು ಹಿಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಇಬನ್‌ಬತೂತ ಎಂಬ ಆ ಕಾಲದ ಯಾತ್ರಿಕ ಲೇಖಕನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (ಗಿಬ್‌ರವರ ಅನುವಾದ ಪುಟ 183)

ಬಾದಶಹರು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಅಮೃತದಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು,

ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಪ್ರಯಾಣದಲ್ಲೂ ಸದಾ ಇದನ್ನೇ ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಂಗಾಜಲವನ್ನೇ ತುಂಬಿ ಮೊಹರ್‌ಮಾಡಿ ತನಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ವಿಶ್ವಾಸಪಾತ್ರರಾದ ಜನರನ್ನು ಅವರು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಲು ಮಳೆಯ ನೀರನ್ನು ಅಥವಾ ಯಮುನಾಜಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಎಂದು ಅಕ್ಷರನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ 'ಆಯಿನೆ ಅಕ್ಷರೀ' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥವು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅಕ್ಷರನ ವಿಷಯ ಹಾಗಿರಲಿ, ಧರ್ಮಾಂಧಮುಸಲ್ಮಾನನಾದ ಔರಂಗಜೇಬನೂ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ದಿಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಆಗ್ರಾಗಳಲ್ಲಿ ಬಾದಷಹರ ಭೋಜನಪಾನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳೊಡನೆ ಗಂಗಾಜಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯಾಣಸಮಯದಲ್ಲೂ ಇದರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿರುತ್ತದೆ. ಒಂಟೆಗಳ ಮೇಲೆ ಇದನ್ನು ಸಾಗಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ,' ಎಂದು ಆಗಿನ ಕಾಲದ ಫ್ರೆಂಚ್ ವೈದ್ಯ ವರ್ನಿಯರನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಇದರ ಆರೋಗ್ಯಕರ ಗುಣಗಳಿಂದ ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಮುಸಲ್ಮಾನ ನವಾಬರೂ ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. (ನೆರೆಟಿವ್, ಪುಟ 248) ಗುಲಾಮ್ ಹುಸೇನರು ತಮ್ಮ ವಂಗದೇಶದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ 'ಮಾಧುರ್ಯ, ರುಚಿ, ಹಗುರತನಗಳಿಗೆ ಗಂಗಾಜಲಕ್ಕೆ ಸಮ ಇಲ್ಲ. ಇದು ಎಷ್ಟು ದಿನ ಇಟ್ಟರೂ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂದು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿವಾಹಗಳಲ್ಲಿ ದೂರದಿಂದ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ತರಿಸಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಎರಡು ಮೂರು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು' ಎಂದು ಟೈವರ್ನಿಯರ್ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಭೂತಾನ್ ಯುದ್ಧದ ಅನಂತರ ಟಿಬೆಟ್‌ನ ತೂಶೀಲಾಮರು ಗಂಗಾತೀರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ಅಲ್ಲಿ ಮಠವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. 'ಇದು ರೋಗಪರಿಹಾರಕ, ಚರ್ಮರೋಗ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕರೋಗಗಳಿಗೆ ಇದು ರಾಮಬಾಣ. ಇತರ ನದಿಗಳ ನೀರಿನಂತೆ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯರೂ, ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. "ಹಡಗಿನ ಮೂಲಕ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಲಂಡನ್ನಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದ ಗಂಗಾಜಲವು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಲಂಡನ್ನಿನಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಥೇಮ್ಸ್ ನದಿಯ ನೀರು ಮುಂಬಯಿಗೆ ಬರುವುದರೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. "ನಾನು ಆಗ್ರಾಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಳಿದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ (ಗಂಗಾಜಲಕ್ಕೆ) ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳ ಕೀಟಾಣುಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆಯೆಂಬ ಆಶ್ಚರ್ಯದ

ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಯಿತು" ಎಂದು ಡಾ|| ನೆಲ್ಸನ್‌ರವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಹ್ಯಾನ್‌ಕ್ರಾನ್ ಎಂಬ ವೈದ್ಯರು ಸಂಶೋಧನೆಮಾಡಿ "ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಶ್ಮಲಗಳೂ ಬೀಳುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೆವು. ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ ರೋಗದ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಕೀಟಾಣುಗಳಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಆರು ಗಂಟೆಗಳ ನಂತರ ಆ ನೀರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಎಲ್ಲ ಕೀಟಾಣುಗಳೂ ಸತ್ತಿರುವುದು ನಮಗೆ ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದ್ದ ಶವವೊಂದರ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ನೀರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪರಿಣಾಮವು ಕಂಡುಬಂದಿತು. ಬೇರೆ ಶುದ್ಧವಾದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ ಕೀಟಾಣುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಅವು ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದುವು. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿಟ್ಟಾಗ ಆರುಗಂಟೆಗಳ ನಂತರ ಅವು ಸತ್ತುಹೋಗಿದ್ದವು, ಆದ್ದರಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ರೋಗನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸತೊಡಗಿದೆವು ಎಂದೂ ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಮೃತಧಾರಾಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಪಂಡಿತ ರಾಕೂರದತ್ತಶರ್ಮ ಎಂಬುವವರು ಗಂಗಾಜಲದಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾಕ್ರಿಮಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸ್ಥಿರಪಟ್ಟಿದೆ. ಹೃಷೀಕೇಶದಲ್ಲಿ ಬಾಬಾ ಕಮಲೀವಾಲ ಔಷಧಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕವಿರಾಜ ಪ್ರತಾಪಸಿಂಹರು ಅನೇಕ ಕಾಲರಾರೋಗಿಗಳನ್ನು ಗಂಗಾಜಲದ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಿಂದ ಗುಣಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ' ಎಂದು ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಭೂತಾನಿನ ಜನರಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾರೋಗಗಳ ಪಟ್ಟಿಯು ಏಕಿಲ್ಲ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ಅವರು ಗಂಗಾಜಲವನ್ನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲರಾ ರೋಗಿಯನ್ನು ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ತಂಪುಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪದೇ ಪದೇ ಅವನಿಗೆ ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ರೋಗಶಮನ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗೋತ್ರಿಯ ಜಲದಿಂದ ಮಧುಮೇಹವು ಗುಣಪಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಯ ವೈದ್ಯರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಗಂಗಾಜಲವನ್ನು ಸೂಜಿಮದ್ದಾಗಿ (ಇಂಜಕ್ಷನ್) ಉಪಯೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳು ಗುಣವಾಗಿರುವುದನ್ನು ವೈದ್ಯರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಗಂಗೆಯ ಗುಣಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿವೇಚನೆ

a) ಅದರ ರೋಗನಿವಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ - ವಿವೇಚನೆ

ಗಂಗಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕವಾದ ರೋಗಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯರ ಪ್ರಯೋಗಸಿದ್ಧವಾದ ಅನೇಕ

ಹೇಳಿಕೆಗಳ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನೂ ಗಮನಿಸಿದೆವು. ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು “ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಪಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಶಕ್ತಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ-ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ರೋಗವನ್ನು ಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಪವಿತ್ರಜಲ ಎಂದು ಕರೆದರು” ಎಂದು ವಾದವನ್ನು ಹೂಡುತ್ತಾರೆ. ಅದು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ರಸಾಯನಗಳು. ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳನ್ನು ಅವು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದಂತೆ! ಕಾಲರಾ ಕ್ರಿಮಿಗಳೇ ಅದರಲ್ಲಿ ಕರಗುವುದಂತೆ! ಇಂತಹ ನೀರಿನ ಉಪಯೋಗದಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಲಾಭ! ಇದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಗಂಗೆ ಪವಿತ್ರ ಎಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಟ್ಟ ಹಚ್ಚಿದರು” ಎಂಬ ಅವರ ಟೀಕೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅದು ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಭೌತಿಕವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನೂ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡುವ ಅನೇಕ ದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಔಷಧವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿರುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದೆಂದೇ ಹೇಳಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯಕರ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರದ್ರವ್ಯಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪ್ರಧಾನವಾದ ವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಾರದೆಂದೇ ಹೇಳಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ:- ‘ಔಷಧಾರ್ಥಂ ಪಿಬೇನ್ಮದ್ಯಂ’ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲವು ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಔಷಧರೂಪದಲ್ಲಿ ಮದ್ಯವನ್ನು ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸೇವಿಸಬೇಕು. ಅದು ಆರೋಗ್ಯಕರ-ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ಪವಿತ್ರವಸ್ತುವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಲ್ಲ. ಈರುಳ್ಳಿ, ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಗಳು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಗದ್ದೆ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಧೂಳನ್ನು ಕುಡಿಯುವ ರೈತರಿಗೆ ಹಸಿ ಈರುಳ್ಳಿಯು ಒಳ್ಳೆಯ ಔಷಧ. ಅದು ಮೂತ್ರಸ್ರಾವವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಒಳಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿರುವ ಧೂಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಅವರ ದೇಹವನ್ನು ಶುದ್ಧಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಅದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತ. ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿಯು ವಾತಹರ. ಜೀರ್ಣಕಾರಿ. ವಾತ-ಅಜೀರ್ಣ ರೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಸೇವನೆಯು ಪ್ರಶಸ್ತ” ಎಂದು ಮಹಾವೈದ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಂಗಗುರುಭಗವಂತರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. “ಆದರೆ ಅವು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಭಾವಕ್ಕೆ ಪೋಷಕವಾದ ಆಹಾರಗಳಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ

ಆರೋಗ್ಯಸಮಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಧ್ಯಾನಪ್ರಧಾನವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಬಾರದು” ಎಂದು ಅವರು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ವಸ್ತುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವೆನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಗಂಗಾಜಲದ ರೋಗಪರಿಹಾರಕ ಗುಣವೇ ಅದು ಪವಿತ್ರ ತೀರ್ಥವೆಂಬ ಭಾವನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು’ ಎಂಬ ವಾದದಲ್ಲಿ ತಿರುಳಿಲ್ಲ.

ಗಂಗಾತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೋಗಗಳನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದು ಅನೇಕ ಪ್ರಾಚೀನ ಮತ್ತು ಅರ್ವಾಚೀನ ವೈದ್ಯರು ಘೋಷಣೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನೂ ಆಕ್ಷೇಪಿಸುವ ವಾದಗಳನ್ನೂ ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಾವು ವಿಷಯದ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ಗಂಗಾನದಿಯು ರೋಗನಿವಾರಕವಲ್ಲ, ರೋಗಕಾರಕ” ಎಂಬ ವಾದ: ಗಂಗಾನದಿಯು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿರುವುದು ಅದು ಹುಟ್ಟುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಕೆಲವು ಕಿಲೋಮೀಟರುಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ಉಳಿದ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಅದು ಕಶ್ಮಲರಸಾಯನದ ವಾಹಿನಿಯೇ ಆಗಿದೆ. “ಆದರ ಹೊಲಸು ತುಂಬಿದ ನೀರುಗಳು ತೆರೆದ ಚರಂಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ದುರ್ವಾಸನೆಯ ಗಟಾರಗಳಾಗಿವೆ, ರೋಗಾಣುಗಳ ಗೋಡೌನುಗಳಾಗಿವೆ.”

ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಗಳು ಅನೇಕ. ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳಿಂದ ಅಪಾಯಕರವಾದ ರಾಸಾಯನಿಕ ದ್ರವ್ಯಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತವೆ. ನದೀತೀರದಲ್ಲಿ ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಪಶುಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪರ್ವಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಜನರು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿ ತಮ್ಮ ದೇಹಗಳ ಕೊಳಕನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾಶಿ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಸುಟ್ಟ ಹೆಣಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅರ್ಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕೆಡಿಸುತ್ತವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಂಗೆಯು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಅತ್ಯಂತ ಕಲುಷಿತವಾದ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಟೈಫಾಯಿಡ್, ಕಾಲರಾ, ವಾಂತಿಭೇದಿ, ಹೆಪಟೈಟಿಸ್, ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವ್ಯಾಧಿಗಳ ರೋಗಾಣುಗಳು ಅದರ ಸೇವನೆಯಿಂದ ಹರಡುತ್ತವೆ - ಎಂದು ಗಾಂಧೀಶಾಂತಿಪೀಠವು ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದೆ. “ಗಂಗಾನದಿಯ ನೀರು ಮಾನವ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೆ ಅನರ್ಹ” ಎಂದು 1976ರಲ್ಲಿ

ವೈದ್ಯರು ನಡೆಸಿದ ಒಂದು ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ನಾವು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ “ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲರಾ ಕೀಟಾಣುಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿರುವುದು ನಮಗೂ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಆರುಗಂಟೆಗಳ ನಂತರ ಆ ಎಲ್ಲಾ ಕೀಟಾಣುಗಳೂ ಸತ್ತು ಹೋಗಿರುವುದೂ ನಮ್ಮ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆ” ಎಂಬ ವೈದ್ಯರ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ. ಇವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು. ಕಾಲಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಆ ನೀರಿನ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ನಾವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಾ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನದಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಇರುವ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ನದಿಗಳಿಗಿರುವ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಕನ್ನು ತಾವೇ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಶಕ್ತಿಯು ನದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ: (ಹೊಲಸು ತುಂಬಿದ ನಮ್ಮ ನದಿಗಳು - B.S.N.) ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುವ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳಲ್ಲಿ ಏರೋಚ್ ಮತ್ತು ಎನೇರೋಚ್ ಎಂದು ಎರಡು ಬಗೆಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯವು ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ಸೇವಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯವು ಆಮ್ಲಜನಕವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನೇ ದ್ವೇಷಿಸಿ ಬದುಕುತ್ತವೆ. ಎನೇರೋಚ್ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಪ್ರವಾಹದ ತಳದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಘನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಮಾಡಿದರೆ, ಏರೋಚ್ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ನೀರಿನ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿರುವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡುತ್ತವೆ. ಈ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ನೀರಿನ ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನೂ ಭಕ್ಷಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗೇ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳ ದೇಹದೊಳಗೆ ಸೇರಿದಾಗ ಆ ಸಾವಯವ ದ್ರವ್ಯಗಳು ನಿರವಯವ ದ್ರವ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಅವು ಕೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಪಾಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವು ಏಕಾಣು ಜೀವಿಗಳು ನೀರಿನ ಹೊಲಸಿನಲ್ಲಿರುವ ರೋಗಾಣುಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಏರೋಚ್ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ತಮಗೆ ಆಹಾರವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನೂ

ಅಪಹರಿಸಿಬಿಡುತ್ತವೆಯಲ್ಲಾ? ಅದರಿಂದ ಅಪಾಯವಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದರೆ ಅವು ಹಾಗೆ ಅಪಹರಿಸಿದರೂ ನದಿಯು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ಪಡೆದು ಆ ನಷ್ಟವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಾಚಿಸಸ್ಯಗಳು ದ್ಯುತಿಸಂಶ್ಲೇಷಣೆ (Photosynthesis) ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಆ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳಿಗೆ ದಾನಮಾಡುತ್ತವೆ.

ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಬರಿದಾದರೆ ಆಗ ಏರೋಚ್‌ಗಳಿಗೆ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯುಂಟಾಗಿ ಅವುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ನದಿಯು ತನ್ನ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ಆಮ್ಲಜನಕದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಲಸಿನ ಪ್ರಮಾಣವು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಆಗ ಈ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕುಂಠಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಏರೋಚ್ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಹೊಲಸಿನೊಂದಿಗೆ ಬರುವ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಸಾವಯವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಕ್ಷಿಸಿ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಮಿತಿಮೀರಿ ಬೆಳೆದು ಆಮ್ಲಜನಕವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ಆಮ್ಲಜನಕದ ನಷ್ಟವನ್ನು ನದಿಯು ತುಂಬಲಾರದು. ಆಗ ಆಮ್ಲಜನಕವು ಸಾಲದೆ ಏರೋಚ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ರೋಗಾಣುನಾಶಕವಾದ ಏಕಕಣ ಜೀವಿಗಳು ಸಾಯುತ್ತವೆ. ಆಗ ಇಡೀ ನದಿಯು ಏನೇರೋಚ್‌ಗಳ ರಾಜ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಪುಷ್ಕಳವಾದ ಆಹಾರವೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಮೃತ್ಯುವಾದ ಆಮ್ಲಜನಕವೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವು ನೀರಿನ ಮೇಲುಮೈಯಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವು ಹೈಡ್ರೋಜನ್‌ಸಲ್ಫೈಡ್ ಎಂಬ ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ದುರ್ವಾಸನೆಯ ವಿಷಾನಿಲವನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ನೀರನ್ನು ಕಪ್ಪಾಗಿಸುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ದುರ್ಗಂಧಭರಿತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಸ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಾಯಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಕಾದಷ್ಟು ಆಮ್ಲಜನಕವು ದೊರೆಯದಿರುವುದರಿಂದ ನದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮೀನುಗಳೂ ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ನೀರು ಮಾಲಿನ್ಯದ ಮನೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇದು ಎಲ್ಲಾ ನದಿಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ಶುದ್ಧೀಕರಣಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಗಂಗಾನದಿಯೂ ಔಷಧಿ, ವನಸ್ಪತಿಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹರಿದು ಬರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಶುದ್ಧೀಕರಣದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೂ ಮರ್ಯಾದೆ ಮೀರಿ

ಅದಕ್ಕೆ ಕೊಳಕುಗಳನ್ನು ಸದಾ ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದರ ಮೇಲ್ಮಂಡ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕ್ಷೀಣಿಸಬಹುದು.

ವಾದದ ಪರಿಶೀಲನೆ

ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಅವಿವೇಕದಿಂದ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಮಿತಿಮೀರಿ ಕಶ್ಮಲಗೊಂಡು ರೋಗಾಣುಗಳ ಬೀಡಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಗಂಗೆಯ ನೀರು ಸ್ವತಃ ರೋಗನಿವಾರಕ, ಆರೋಗ್ಯಕಾರಿ-ಎಂಬ ಮಾತು ಅಸತ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಅವಿವೇಕಿಗಳು ಅಮೃತವಾಗಿರುವ ಕ್ಷೀರಕ್ಕೆ ವಿಷವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಕುಡಿದು ಪ್ರಾಣ ಕಳೆದುಕೊಂಡರೆ ಕ್ಷೀರವು ಸ್ವತಃ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾದುದು ಎಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ಕುಂದೇನೂ ಇಲ್ಲವಷ್ಟೆ!

ನದಿಗಳಿಗೆ ಮಲಮೂತ್ರಗಳ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ಮಹಾಪಾತಕ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಕೊಳಕುಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಬಾರದು. ಬೇರೆ ಕಡೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿನಿಂದ ಶರೀರದ ಕೊಳಕುಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಶುದ್ಧವಾದ ದೇಹ ಮತ್ತು ಮನಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವರಾಗಿ ಭಗವಂತನ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥವೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಸಾರುತ್ತಾ ನಮ್ಮ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ನದೀಶುದ್ಧಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮಹಾಮೌಲ್ಯವನ್ನು ನೆನೆದರೆ ನಮಗೆ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳಿದ ಆದರ್ಶದಿಂದ ಜಾರಿ ಮಹಾನದಿಗೆ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಲಗಳನ್ನು ಸಂಕೋಚವಿಲ್ಲದೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ನಮ್ಮ ದುರ್ಬುದ್ಧಿಗೆ ಧಿಕ್ಕಾರವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕು. ನದಿಗಳಿಗೆ ಹೇಗಾದರೂ ಶುದ್ಧೀಕರಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ-ಎಂದು ಅದರ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಕೊಳಕನ್ನು ಬೆರೆಸುವುದೂ ಕೊಳಕು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವೇ ಸರಿ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರುವ ಕೊಳಕನ್ನು ನದಿಯ ಪ್ರಕೃತಿದತ್ತವಾದ ಶಕ್ತಿಯು ಪರಿಹರಿಸಲಿ. ನಮ್ಮ ಕೃಡೆಯಿಂದ ಅವಕ್ಕೆ ಕೊಳಕನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಅಪಚಾರವಂತೂ ಆಗಬಾರದು. ಹೊಲಸಾಗಿರುವ ನದಿಗಳ ನೀರನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ (ಅದರ ದೋಷಭಾಗವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ಗುಣಭಾಗವು ಕಳೆದುಹೋಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ) ಸಂಸ್ಕರಿಸುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಅರ್ಥವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ

ಅದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯದ ಮಹಾಲಾಭ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು.

“ಗಂಗಾನದಿಗೆ ಗ್ರಾಮಸಾರದ ನೀರನ್ನು ಸೇರಿಸಬಾರದು, ಹೆಣಗಳನ್ನು ಎಸೆಯಬಾರದು” ಎಂದು ಯಾರೋ ಹೇಳಿದರು. ಆಗ ಗಂಗಾಮಾತೆಯು ಅವರಿಗೆ ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು “ನನ್ನ ಮಹಿಮೆಗೆ ಏಕೆ ಅಪಮಾನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯೆ? ನನಗೆ ಎಂತಹ ಮಲವನ್ನಾದರೂ, ಎಷ್ಟೇ ಮಲವನ್ನಾದರೂ ದ್ವಂಸಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ ಎನ್ನುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಿನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲವೇ? ನನ್ನ ನೀರಿಗೆ ಹೆಣಗಳನ್ನು ಎಸೆಯಬಾರದು, ಕೊಳಕನ್ನು ಬೆರೆಸಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳಲು ನಿನಗೆ ಯಾವ ಅಧಿಕಾರವೂ ಇಲ್ಲ, ಎಂದು ಗದರಿಸಿಕೊಂಡಳು” ಎಂದು ಕಥೆಯನ್ನು ಕೆಲವರು ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಈ ಕಥೆಯ ಸತ್ಯಾಂಶವು ವಿಚಾರಣೀಯ. ಆದರೆ ಮಹಾನದಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಪುಣ್ಯಸ್ನಾನವೇ ಹೊರತು ಮಲಾಪನಯನ ಸ್ನಾನವಲ್ಲ-ಎಂಬ ತತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಇದು ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ದೇವತೆಯಂತೆ ಪೂಜ್ಯವಾಗಿರುವ ಮಹಾನದಿಗೆ ದೇಹಮಲವನ್ನಾಗಲೀ, ಮನಸ್ಸಿನ ಮಲವನ್ನಾಗಲೀ, ಬೆರೆಸಬಾರದು ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯಬುದ್ಧಿಗೂ ಅರ್ಥವಾಗುವ ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ದೇವತಾಪ್ರತಿಮೆಗಳಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡುವಾಗ ಮೊದಲು ಮಲಾಪನಯನ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿ ಅನಂತರ ಪಂಚಾಮೃತ ಶುದ್ಧೋದಕ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ದೇವತೆ ಯಂತಿರುವ ಮಹಾನದಿಯ ನೀರು ಕೊಳಕಾಗಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕರಿಸಿ ಅನಂತರ ಸೇವಿಸುವುದು ದೋಷವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ರೋಗಪರಿಹಾರಕ ವಾದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ. ಇದು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಟ್ಟಿರುವ ವಿಷಯ. ದೈವದತ್ತವಾಗಿರುವ ಈ ಅನುಗ್ರಹದ ಲಾಭವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ಅಮೃತಕ್ಕೆ ವಿಷವನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸೇರಿಸಿ, ದೈವಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಅಪಚಾರಮಾಡುವುದು ಮಹಾಪಾತಕ. ಅದನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಆ ಮಹಾನದಿಯ ದೈವದತ್ತವಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ನಾವು ಕಾಪಾಡಿ ನಮ್ಮ ನೈರ್ಮಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

1) ಗಂಗೆಯ ವ್ಯಾಧಿಪರಿಹಾರಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಕೇವಲ ಭಾವನಾಮೂಲ - ಎಂಬ ವಾದ.

ಉತ್ತರ:- ಗಂಗಾನದಿಗೆ ರೋಗಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಅಸಾಧಾರಣ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ಅದರ ಜನ್ಮಸ್ಥಾನವಾದ ಮಾನಸಸರೋವರತೀರ್ಥದಲ್ಲೂ, ಅಲಕನಂದಾ, ಮಂದಾಕಿನೀ, ಮುಂತಾದ ಅದರ ಬಿಡಿಬಿಡಿಯಾದ ಪ್ರವಾಹಗಳಲ್ಲೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಸೇರಿ ಆಗಿರುವ ಗಂಗಾಮಹಾ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲೂ ಅಜೀರ್ಣತೆ, ಅರೋಚಕತೆ, ಜಡತೆ, ಕೆಲವು ಬಗೆಯ ಜ್ವರ, ಕೆಲವು ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ವ್ಯಾಧಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಇದೆ ಮತ್ತು ಗಂಗಾತೀರ್ಥವು ಪುಷ್ಪಿಕರವಾದ ಪಾನೀಯವೂ ಆಗಿದೆ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಕೆಲವು ವೈದ್ಯರು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಡಾಕ್ಟರ್ ಕೋವೂರ್ ಎಂಬ ಇತ್ತೀಚಿನ ವೈದ್ಯರು ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಒಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಉದಹರಿಸುತ್ತಾರೆ.

“ನಾನು ಕೇರಳದಿಂದ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ವ್ಯಾಸಂಗಮಾಡಲು ಹೋಗಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ತರಬೇಕೆಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಹಿಂದೂಜನರು ನನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಗಂಗಾನದಿಯ ಕೊಳಕು ನೀರನ್ನು ಕಂಡು ನನಗೆ ತುಂಬಾ ಅಸಹ್ಯವಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಆ ಶ್ರದ್ಧಾಳು ಜನರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡುಹೋಗಿ ಕೊಟ್ಟು ಅವರಿಗೆ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾದಿಂದ ಬರುವ ರೋಗಗಳನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಒಡಂಬಡಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗುವಾಗ ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಒಂದು ರೈಲ್ವೆ ಸ್ಟೇಷನ್ ಬಾವಿಯಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಗಂಗಾತೀರ್ಥವೆಂದು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮದ ಜನರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೆನು. ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು “ನಿಮಗೆ ತುಂಬಾ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಆ ಪವಿತ್ರ ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಒಂದೆರಡು ತೊಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ನನ್ನ ಇಂತಹ ಬಹಳ ಕಾಲದ ಕಾಯಿಲೆ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು. ನನ್ನ ತಂಗಿಗೆ ಒದಗಿದ್ದ ಇಂತಹ ಪೀಡೆಯು ಪರಿಹಾರವಾಯ್ತು.” ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನನ್ನ ಮುಂದೆ

ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೇನೆಂದರೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ರೋಗಪರಿಹಾರವಾಗಿರುವುದು ಶ್ರದ್ಧಾಚಿಕಿತ್ತೆಯಿಂದ. (faith cure). ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ನಿಜವಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ನಾನು ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.” (Be gone Godmen) ಎಂದು ಅವರು ಪ್ರಮಾಣಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇವರು ಉದಹರಿಸಿರುವ ಘಟನೆಯನ್ನು ನಾವು ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದರಿಂದ ಅವರು ಊಹಿಸಿರುವ ತೀರ್ಮಾನವನ್ನು ಅವೈಜ್ಞಾನಿಕವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇವೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ನಿಜವಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ ಏನು ಪರಿಣಾಮವಾಯಿತೆಂದು ಏನೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆ ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಯಾವುದೋ ಬಾವಿ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಏನು ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಣಾಮ ಉಂಟಾಯಿತು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆ ಘಟನೆಯು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವುದು-ನಿಜವಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವಲ್ಲವೋ ಅದನ್ನು ಗಂಗೆ ಎಂದು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಅವರು ಭಾವಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವರು ಗಂಗೆಯ ಆವಾಹನೆಯನ್ನೇ ಮಾಡಿದಂತಾಯ್ತು. ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾದ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅದ್ಭುತಶಕ್ತಿ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಗಂಗೆಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಗಂಗಾದಿ ತೀರ್ಥಗಳು ನಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಇವೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಆ ಅಂತರಂಗದ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಗಾಹನಮಾಡಿ ಆನಂದಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯಜನರನ್ನು ಆ ಒಳಗಿನ ತೀರ್ಥಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಹೊರಗಿನ ತೀರ್ಥಗಳು ಸಾಧನವಾಗಿವೆ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮಹರ್ಷಿಗಳ ಶಾಸ್ತ್ರವು ಸಾರುತ್ತವೆ. “ಆತ್ಮವ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ” “ಯಃ ಸ್ನಾತಿ ಮಾನಸೇ ತೀರ್ಥೇ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಂ” “ತ್ರಿಭುವನ ಜನನೀ ವ್ಯಾಪಿನೀ ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ.”

ಯಾವುದೇ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗಲೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಆವಾಹನಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳ ವಿಧಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸೇರಿಸಿದೆ.

ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೆ ಯಮುನೇ ಸರಸ್ವತಿ, ಶುತದ್ರಿ ಸ್ತೋಮಗ್ಂ ಸಚತಾ
ಪರಾಕ್ಷಿಯಾ | ಅಸಿಕ್ಕಿಯಾ ಮರುದ್ವ್ಯಧೇ ವಿತಸ್ತಯಾರ್ಜೀಕೇಯೇ ಶ್ರುಣು
ಹ್ಯಾಸುಷೋಮಯಾ ||

(ಮಹಾನಾರಾಯಣ)

ಗಂಗೇ ಚ ಯಮುನೇ ಚೈವ ಗೋದಾವರಿ ಸರಸ್ವತಿ |
ನರ್ಮದೇ ಸಿಂಧು ಕಾವೇರಿ ಜಲೇಸ್ಥಿನ್ ಸನ್ನಿಧಿಂ ಕುರು ||

ಹೀಗೆ ಭಾವನೆಯ ಗಂಗಾಸೇವನೆಯು ರೋಗಪರಿಹಾರಕವಾಯ್ತು. ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಮತ್ತೂ ಮಿಗಿಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಭಾವುಕರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವಿಚಾರಪರರಾದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಮತ್ತು ಅನುಭವಿಗಳೂ ಹೇಳಿರುವುದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಸಿದ್ಧಾಪ್ತವಾಗಿರುವ ಆ ಗಂಗಾನದಿ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ಹೊಣೆಯಾಗಿದೆ.

2) ಗಂಗೆಯ ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ: ಅರ್ಥವಿವರಣೆ

ಗಂಗಾನದಿಯ ಜಲವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ರೋಗ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ ಅದು ಪಾಪಪರಿಹಾರ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೇಗೆ ನಂಬುವುದು? ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ದೇವರ ಧ್ಯಾನದಿಂದ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ನದಿಯ ನೀರನ್ನು ಸೇವಿಸುವುದರಿಂದ ಹೇಗೆ ಪಾಪಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ? ನೀರಿನ ಸೇವನೆಯಿಂದಲೇ ಪಾಪಪರಿಹಾರ ವಾಗುವುದಾದರೆ ಆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಮೀನು ಮೊಸಳೆ ಮುಂತಾದ ಜಲಜಂತುಗಳೇ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಏಳುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದರೆ ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಗಳೆಂದರೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮಹಾಗುರುಗಳು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು.

ಪುಣ್ಯಪಾಪ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು, ವಾಸನೆಗಳು, ಮನಸ್ಸು ಎಂಬ ಪ್ಲೇಟ್ (Gramophone Plate) ಮೇಲೆ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿರುವ ಗುರುತುಗಳು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅನಿಷ್ಟವಾದ ಅಂದರೆ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಪಾಪ, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಎಂದರೆ ಸುಖಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಗುರುತುಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯ ಎಂದು ಹೆಸರು.

ಪಾಪದ ಗುರುತುಗಳು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕಲಕುತ್ತವೆ, ಕಲುಷಿತ ವನ್ನಾಗಿಮಾಡುತ್ತವೆ, ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ, ಧಾತುಗಳನ್ನು

ಕೆರಳಿಸುತ್ತವೆ, ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಕೋಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಪುಣ್ಯದ ಗುರುತುಗಳು ಅಂತಹ ಕ್ಷೋಭೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ಪ್ರತಿತರಂಗಗಳನ್ನು ಏಳಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಕಾಲುಷ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪಾಪದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳುಳ್ಳವನು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೊರಗೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತನಂತೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರೂ ಅವನ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಳಗಿನ ಸ್ತರಗಳಲ್ಲಿ ಧಾತುಪ್ರಕೋಪವು ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಒಳಗಿನ ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಷೋಭೆಯು ಹೋಗಿ ಪ್ರಶಾಂತಿಯು ಉಂಟಾದರೆ, ಅನಿಷ್ಟದ ಗುರುತುಗಳು, ಹೋದವು. ಪಾಪಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಯ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಮನೋಧರ್ಮದಿಂದ ಸೇವಿಸಿದರೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪರಿಣಾಮ ವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನೆ ಮಾಡಿದಾಗ ಮತ್ತು ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಾಗ ಪ್ರಕೃತಿವಿಕಾರವು ಹೋಗಿ ಧಾತುಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಉಂಟಾಗುವುದು. ಆತ್ಮಸಾಧನೆಯ ಮಾರ್ಗ ದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಶರೀರ ಮತ್ತು ಶಾರೀರ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪಡೆದವರಿಗೆ ಇದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯಮನುಷ್ಯರ ಮೇಲೂ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪರಿಣಾಮವು ಪರಿಮಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಉಂಟಾಗು ತ್ತದೆ. ಈ ಧಾತು ಪ್ರಸನ್ನತೆಯು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಂಟಾದರೆ “ಧಾತುಪ್ರಸಾದಾತ್ ಮಹಿಮಾನಮೀಶಮ್” ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ ಮೊಳಗುವಂತೆ ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರವೇ ಒದಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಪರಿಣಾಮವು ತಪಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನ ಮುಂತಾದುವುಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುವಂತೆಯೇ ಗಂಗಾತೀರ್ಥಸೇವನೆಯಿಂದಲೂ ಒಂದು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಮಹಾಮೌಲ್ಯವುಂಟು. ಹೀಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಿಸ್ಥಿತಿಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವನ್ನು ಪಾಪಪ್ರದ್ವಂಸಿನೀ ಎಂದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಕರೆಯಬಹುದು.

3) ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಸೇವನೆಯು ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವಾಗಿರುವ ವಿಧಾನಗಳು

ಅ) ವ್ಯಾಧಿಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಆರೋಗ್ಯ ವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಆತ್ಮಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಸೇವನೆಯು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ “ಅನಾಮಯೀ ಯಾವದಾತ್ಮನಂ

ಸಂಮನ್ಯತೇ” ಎಂದು ಆಯುರ್ವೇದಸೂತ್ರವು ಹೇಳುವಂತೆ ಆರೋಗ್ಯವಂತನಿಗೆ ತಾನೇ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನಾರೋಗ್ಯವು ಅಸಹಜ ಮತ್ತು ಆಗಂತುಕ. ಅದು ಪಾಪದ ಫಲವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವೆಂದೇ ಕರೆಯಬೇಕು. ವ್ಯಾಧಿಯು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪದ ಫಲ. “ಪೂರ್ವಜನಕ್ರತಂ ಪಾಪಂ ವ್ಯಾಧಿರೂಪೇಣ ಬಾಧತೇ” ಎಂದು ಆಯುರ್ವೇದವು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಧುನಿಕ ವೈದ್ಯವಿಜ್ಞಾನವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ವ್ಯಾಧಿಗಳು ಪಾಪಗಳ ಫಲ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಮೂಢವಿಶ್ವಾಸವಲ್ಲವೇ-ಎಂದರೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಮೂಲದಿಂದ ವಿಚಾರಮಾಡದೆ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದೂ ಮೂಢವಿಶ್ವಾಸವೇ ಆಗಿದೆ. ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ರೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನುವುದು ತಪ್ಪಲ್ಲ, ಆದರೆ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ರೋಗಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ನಿದಾನ - ಆದಿಕಾರಣ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರಣಗಳು. ಏಕೆಂದರೆ ವಾತ-ಪಿತ್ತ-ಶ್ಲೇಷ್ಮಗಳ ಏರುಪೇರುಗಳಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೌರ್ಬಲ್ಯವಿದ್ದರೆ ತಾನೇ ಆ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ರೋಗವನ್ನುಂಟುಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗುತ್ತವೆ. ಧಾತುವೈಷಮ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ದೃಢಪ್ರಕೃತಿಯುಳ್ಳವನನ್ನು ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ರೋಗಕ್ಕೆ ಗುರಿಪಡಿಸಲಾರವು. ಒಂದೇ ಪ್ರಮಾಣದ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಮತ್ತು ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಬ್ಯಾಕ್ಟೀರಿಯಾಗಳು ಇರುವವರಲ್ಲೇ ಕೆಲವರಿಗೆ ರೋಗವು ತಗಲುತ್ತದೆ-ಕೆಲವರಿಗೆ ತಗಲುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೋಗಕ್ಕೆ ಮೂಲಕಾರಣ ಧಾತುಗಳ ಪ್ರಕೋಪ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಗುರುತುಗಳೇ ಪಾಪಗಳಾದುದರಿಂದ ವ್ಯಾಧಿಗಳಿಗೆ ಪಾಪವು ಕಾರಣ ಎನ್ನುತ್ತದೆ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಏರುಪೇರುಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿ ವ್ಯಾಧಿಪರಿಹಾರ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವು ಪಾಪಪರಿಹಾರಕವೂ ಆಗಿದೆ.

ಹಿಮಾಲಯದಲ್ಲಿ ಓಷಧಿಗಳೂ, ವನಸ್ಪತಿಗಳೂ, ಗೈರಿಕಾದಿಧಾತುಗಳೂ ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಅವುಗಳ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡಿ ಹರಿಯುವ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವು ರೋಗಪರಿಹಾರಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸಹಜವೇ ಆಗಿದೆ.

ಆ) ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಸೇವನೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಜಾಡ್ಯವನ್ನು ತೊಲಗಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಚೈತನ್ಯಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ತರುತ್ತದೆ. ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ಪಾಪದ ಗುರುತುಗಳು ತೊಳೆದು ಹೋಗುವುದರಿಂದಲೇ ಇಂತಹ ತಿಳಿವು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ.

ಇ) ಮನಸ್ಸಿನ ವಿಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ದೋಷಗಳನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಪಾಪಗಳೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಗಂಗಾತೀರ್ಥದ ಸೇವನೆಯು ಹೇಗೆ ಕಳೆದುಹಾಕುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಮಾಡಬೇಕು.

ಗಂಗಾತೀರ್ಥವು ಅತ್ಯುತ್ತಮರಾದ ಪೂತಾತ್ಮರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಪವಿತ್ರಸ್ತುತಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಇದರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ಗಂಗಾತೀರದ ಈ ರುದ್ರಪ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ ರುದ್ರದೇವನು ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿದನು. ಇದರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾ ನರ-ನಾರಾಯಣರು ಇದರ ತೀರದ ಆಶ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದರು. ಇದರ ತೀರದ ದಶಾಶ್ವಮೇಧ ಎಂಬ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಯಜ್ಞಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಸಪ್ತರ್ಷಿಗಳು ಇದರಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅನುಷ್ಠಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ನಾರದ, ವಾಲ್ಮೀಕಿ, ವ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದ ಮಹಾನುಭಾವರು ಇದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತ್ಯಾದಿ ಪವಿತ್ರಸ್ತುತಿಗಳು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬಂದು ಅದರಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅಳಿಯುತ್ತವೆ.

1. ದಿವ್ಯಭವ್ಯಸ್ಮೃತಿ

ಗಂಗೆಯ ಸ್ನಾನವು ಆ ನದಿಗೆ ಮತ್ತು ನದೀದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನಾಧರಿಸಿದ ಶ್ರೇಷ್ಠಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ನಾನ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಸ್ಮೃತಿಪಥಕ್ಕೆ ತರುತ್ತದೆ. ಆ ಸ್ಮೃತಿಯು ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪಾಪದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿ ಮನಸ್ಸು ಬುದ್ಧಿ ಇಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧವಾಗಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಓಂ ಪ್ರಥಮದಲ್ಲಿ ಅದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಮಂಡಲು ವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿತ್ತು. ‘ಆದಾವಾದಿಪಿತಾಮಹಸ್ಯ ನಿಯಮವ್ಯಾಪಾರಪಾತ್ರೇ ಜಲಮ್’ ಅದು ಮಹಾವಿಷ್ಣುವಿನ ಪವಿತ್ರವಾದ ಪಾದೋದಕ. “ಪಶ್ಚಾತ್ತನ್ನಗಶಾಯಿನೋ ಭಗವತಃ ಪಾದೋದಕಂ ಪಾವನಮ್” “ವಿಷ್ಣುಪಾದೋದ್ಭವಾ ಗಂಗಾ” “ವಿಷ್ಣುಪಾದಾತ್ಪರಿಭ್ರಷ್ಟಂ

ಪ್ಲಾವಯಿತ್ತೇಂದುಮಂಡಲಮ್” “ತತ್ರ ಭಗವತಃ ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಜ್ಯ ಲಿಂಗಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಿಕ್ರಮತೋ ವಾಮಪಾದಾಂಗುಷ್ಠನಿಖನಿಭಿರ್ನೋರ್ಧ್ವಾಂಡ-ಕಟಾಹವಿವರೇಣಾಂತಃ ಪ್ರವಿಷ್ಟಾ ಯಾ ಬಾಹ್ಯಜಲಧಾರಾ..... ಸಾಕ್ಷಾದ್ಭಗವತ್ಪದೀತಿ” “ಅಧಾಂಪ್ರಯೇ ಪೋನ್ನಮಿತಾಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಉಪಾಹರತ್ವದ್ಭುವೋಽರ್ಹಣಾದಿಕಂ” “ಧಾತುಃ ಕಮಂಡಲುಜಲಂ ತದುರುಕ್ರಮಸ್ಯ” “ಪಾದಾವನೇಜನ ಪವಿತ್ರತಯಾ ನರೇಂದ್ರ” “ಸ್ವರ್ಧುನ್ಯಭೂನ್ನಭಸಿ ಸಾ ಪತಿತಾ ನಿರ್ಮಾಷ್ಟಿ” “ಲೋಕತ್ರಯಂ ಭಗವತೋ ವಿಶದೇವ ಕೀರ್ತಿಃ” ಅದು ಮಹಾದೇವನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧನ್ಯವಾದ ಧಾಮವನ್ನು ಪಡೆದ ತೀರ್ಥ, ‘ಭೂಯೋ ಶಂಭುಜಟಾವಿಭೂಷಣಮಣಿಃ’ ‘ಭವಾಂಗಪತಿತಂ ತೋಯಂ ಪವಿತ್ರಮಿತಿ ಪಸ್ಪಶುಃ’ “ನಿಪಪಾತ ತತೋ ಗಂಗಾ ಧನ್ಯೇ ಶಿವಶಿರಸ್ಕೃತ” “ನೈವ ಸಾ ನಿರ್ಗಮಂ ಲೇಭೇ ಜಟಾಮಂಡಲಮೋಹಿತಾ” “ತಚ್ಚಂಕರಶಿರೋಭ್ರಷ್ಟಂ ಭ್ರಷ್ಟಂ ಭೂಮಿತಲೇ ಪುನಃ! ವ್ಯರೋಚತ ತದಾ ತೋಯಂ ನಿರ್ಮಲಂ ಗತಕಲ್ಮಷಂ.” “ಜಹ್ನುಮಹರ್ಷಿಯ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಿಂದ ಹೊರಬಂದ ತೀರ್ಥ.” “ತತೋ ಹಿ ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಜಹ್ನೋರದ್ಭುತಕರ್ಮಣಃ! ತತಸ್ತುಷ್ಟೋ ಮಹಾತೇಜಾಃ ಶ್ರೋತ್ರಾಭ್ಯಾಮಸೃಜತ್ಪುನಃ” ಭಗೀರಥನ ತಪಸ್ಸಿನ ಫಲವಾಗಿ ಭಗವದನುಗ್ರಹದಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಅವತಾರಮಾಡಿದ ತೀರ್ಥ. “ಇಯಂ ಚ ದುಹಿತಾ ಶ್ರೇಷ್ಠಾ ತವ ಗಂಗಾ ಭವಿಷ್ಯತಿ” ಗಂಗಾ ತ್ರಿಪಥಗಾ ನಾಮ ದಿವ್ಯಾ ಭಾಗೀರಥೀತಿ ಚ”

ಇವೇ ಮುಂತಾದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳನ್ನು ಗಂಗಾವತರಣದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅವಿಕಾರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು ಸೃಷ್ಟಿಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಿರುವ ಭಗವನ್ಮೂರ್ತಿ.

ಏತನ್ಮತಂ ಸಮಾತಿಷ್ಠ ಪರಮೇಣ ಸಮಾಧಿನಾ | ಭವಾನ್ಮಲ್ಪ ವಿಕಲ್ಪೇಷು ನ ವಿಮುಹ್ಯತಿ ಕರ್ಹಿಚಿತ್”|| “ಸರ್ವಭೂತಮಯೋ ವಿಶ್ವಂ ಸಸರ್ಜೇದಂ ಸ ಪೂರ್ವವತ್.” ಮಹಾವಿಷ್ಣುವು ಅವಿಕಾರಿಯಾದ ಪರಬ್ರಹ್ಮ. “ಅವಿಕಾರಾಯ ಶುದ್ಧಾಯ ನಿತ್ಯಾಯ ಪರಮಾತ್ಮನೇ! ಸದೈಕ ರೂಪರೂಪಾಯ ವಿಷ್ಣವೇ ಸರ್ವಜಿಷ್ಣವೇ.” ಮಹಾದೇವನು ಪರಮೇಶ್ವರ. “ವಿಷ್ಣುರ್ಯದೈಕಃ ಪುರುಷೋತ್ತಮಃ ಸ್ಮೃತಃ ಮಹೇಶ್ವರಸ್ಮ್ಯಂಬಕ ಏವ ನಾಪರಃ” ಜಹ್ನುವು ಆ

ಮಹಾದೇವನ ಮುಡಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಾನಂದದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವ ಬ್ರಹ್ಮಿಷ್ಠರು. ಭಗೀರಥನು ಪರಮಾದ್ಭುತವಾದ ತಪಸ್ಯೆಯಿಂದ ದೇವದೇವನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಪಡೆದು ತನ್ನ ಪಿತೃಗಳಿಗೂ, ತನಗೂ, ಲೋಕಕ್ಕೂ ಗಂಗೆಯ ಯೋಗದ ಮಹಾಲಾಭವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮನಾದ ರಾಜರ್ಷಿಯು. ಶುದ್ಧಬುದ್ಧಮುಕ್ತಸ್ವರೂಪರಾದ ಇವರ ವಿಷಯವಾದ ಭಾವನಾಪ್ರವಾಹವು ಹರಿದಾಡಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಅನಿಷ್ಠವಾದ ಗುರುತುಗಳು ಅಂದರೆ ಪಾಪಗಳು ತೊಳೆದು ಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

2. ಮಹಾತ್ಮರಿಂದ ಸೇವಿತವಾದ ತೀರ್ಥ

ಆ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸಕ್ಕೂ ನಿಲುಕದಿರುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನಕಾಲದಿಂದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ಸತ್ಯಕಾಮರೂ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪರೂ ಆದ ಸಿದ್ಧರೂ ಅವಗಾಹನಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ವಯಂ ತೀರ್ಥಸ್ವರೂಪರಾದ ಅವರು ತೀರ್ಥಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ವ್ಯಾಜದಿಂದ ಆ ನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅದರ ತೀರ್ಥತ್ವವನ್ನು ಊರ್ಜಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಸೇರಿಸುವರೋ ಅವರ ಪಾಪಗಳು ಪರಿಹಾರವಾಗಲಿ-ಎಂದು ತಮ್ಮ ಆಮೋಘವಾದ ಸಂಕಲ್ಪಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದರ ಬಲದಿಂದಲೂ ಆ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಸೇರಿಸುವವರ ಪಾಪಗಳು ತೊಲಗುತ್ತವೆ. “ಭವದ್ವಿಧಾ ಭಾಗವತಾಸ್ತೀರ್ಥಭೂತಾಃ ಸ್ವಯಂ ವಿಭೋ | ತೀರ್ಥೀ ಕುರ್ವಂತಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ವಾಂತಸ್ಥೇನ ಗದಾಭೃತಾ” “ಪ್ರಾಯೇಣ ತೀರ್ಥಾಭಿಗಮಾಪದೇಶೈಃ ಸ್ವಯಂ ಹಿ ತೀರ್ಥಾನಿ ಪುನಸ್ತಿ ಸನ್ತಃ”|

“ಮರೀಚಿಮಿಶ್ರಾ ಋಷಯೋ ಬೃಹದ್ರಥಾಃ

ಸನಂದನಾದ್ಯಾ ನರದೇವ ಯೋಗಿನಃ

ವವನ್ದೀರೇ ಯತ್ಸ್ಮರಣಾನುಭಾವತಃ

ಸ್ವಾಯಂಭುವಂ ಧಾಮಗತಾ ಅಕರ್ಮಕಂ”

“ತತಃ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ತತ್ಪೂಜಾಂ ಯಾಂ ನನು ತಪಸಃ

ಆತ್ಮನೀಕೀ ಸಿದ್ಧಿರೇತಾವತೀ.... ಮುಕ್ತಿಮಿವಾಗತಾಂ ಮುಮುಕ್ಷವಃ

ಇವ ಸಬಹುಮಾನಮದ್ಯಾಪಿ ಜಟಾಜೂಟ್ಟಿರುದ್ಧಹಸ್ತಃ”

“ಯತ್ರ ಹ ವಾ ವೀರವ್ರತಃ ಔತ್ಸಾಹಪಾದಿಃ ಪರಮಭಾಗವತಃ

ಅಸ್ಮತ್ಕುಲದೇವತಾಚರಣಾರವಿಂದೋದಕಮಿತಿ ಯಾಮನುಸವನಂ

ಅಧುನಾಪಿ ಪರಮಾದರೇಣ ಶಿರಸಾ ಬಿಭೃತಿಃ”

(ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತಃ)

“ಅದ್ವೈತಭೃತಿ ಭೂತಾನಾಮಭಿಗಮ್ಯೋಽಸ್ಮಿ ಶುದ್ಧಯೇ |
ಯದಧ್ಯಾಸಿತಮರ್ಹದ್ವಿಃ ತದ್ಧಿ ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಚಕ್ಷತೇ ||”

(ಕುಮಾರಸಂಭವ-ಸರ್ಗ ೮)

3. ತತ್ವಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿ, ಪ್ರತೀಕ

ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಧರ್ಮ ಇವುಗಳ ಸ್ತೋತಸ್ತೇ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಗಂಗೆ. ಭಗವಂತನ ಜಲಮಯವಾದ ಮೂರ್ತಿಯೇ ಇದು ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶರೀರದಲ್ಲಿರುವ ಇಡಾನಾಡಿಯೇ ಗಂಗೆ, ಪಿಂಗಳಾನಾಡಿಯೇ ಯಮುನೆ, ಸುಷುಮ್ನೆಯೇ ಸರಸ್ವತಿ. ಇವು ಮೂರೂ ಸೇರುವ ಭೂಮಧ್ಯದ ಧ್ಯಾನಾವಗಾಹನ ಸ್ಥಾನವೇ ಗಂಗಾಯಮುನಾಸರಸ್ವತೀ ಸಂಗಮವೆನಿಸುವ ತೀರ್ಥರಾಜಪ್ರಯಾಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೂ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವಚನಾಮೃತದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

“ಕಾಶೀಕ್ಷೇತಂ ಶರೀರಂ ತ್ರಿಭುವನಜನನೀ ವ್ಯಾಪಿನೀ ಜ್ಞಾನಗಂಗಾ”

“ಸೇಯಂ ಜಲಮಯೀ ಮೂರ್ತಿಃ ಶಿವಸ್ಯ ಪರಮೇಶಿತುಃ”

ಧರ್ಮಸ್ತೋತೋವಹಂ ತೀರ್ಥಂ ಶಿವಂ ಕಲ್ಮಷನಾಶನಮ್”

“ಇಡಾ ಭಾಗೀರಥೀನಾಮ್ನೀ ಪಿಂಗಳಾ ಯಮುನಾನದೀ |

ತಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಾ ನಾಡೀ ಸುಷುಮ್ನಾ ಸರಸ್ವತೀ |

ಮೇಲ್ಕಂಡ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನೆಮಾಡಿ ವಿಶದವಾಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು, ಈ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವಾಗ ಆ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಆ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನೆ ಮಾಡುವುದು-ಹೀಗೆ ಆರೋಹಣ ಅವರೋಹಣ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಇದರಲ್ಲಿ ತತ್ವಸಂಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಗೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪಗಳೂ ಪರಿಹಾರಹೊಂದುತ್ತವೆ. “ಸರ್ವಪಾಪಹರಾಂ ಶಿವಾಂ” ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ “ಜ್ಞಾನವಿಲ್ಲದಿದ್ದವನು ಗಂಗಾಸಾಗರಗಳನ್ನೂ ವ್ರತಗಳನ್ನೂ ಸೇವಿಸಿದರೂ ಮಹಾದಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ, “ಕುರುತೇ ಗಂಗಾಸಾಗರಗಮನಂ ವ್ರತಪರಿಪಾಲನಮಥವಾ ದಾನಂ | ಜ್ಞಾನವಿಹೀನಃ ಸರ್ವಮತೇನ ಮುಕ್ತಿಂ ನ ಭಜತಿ ಜನ್ಮಶತೇನ” ಎಂಬ ಮಾತನ್ನೂ ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇವೆರಡೂ ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಗಳಾದ ಹೇಳಿಕೆಗಳಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಮೇಲ್ಕಂಡ ತತ್ವಸಂಯೋಗದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ನೋಡಿದಾಗ ಇವೆರಡೂ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಜ್ಞಾನತತ್ವ ಮತ್ತು ಧರ್ಮತತ್ವಗಳ ಸ್ತೋತಸ್ತು-ಎಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ನಮ್ಮ ಒಳ ಹೊರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ದುರಿತದ ಗುರುತುಗಳೂ ತೊಳೆದು ಹೋಗಿ ಆನಂದರೂಪವಾದ ಜ್ಞಾನವೂ ಅದರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ರೂಪವಾದ ಧರ್ಮವೂ ಸಹಜವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

4. ತತ್ವಗಳ ನಕ್ಷೆ

“ಗಂಗೆಯು ಹರಿಯುವ ಪಾತ್ರ ಮತ್ತು ಅದರ ಬಳಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು, ಪ್ರಕೃತಿಮಾತೆಯು ಈ ಭಾರತ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವ ನಕ್ಷೆಗಳಾಗಿವೆ” ಎಂದು ಶ್ರೀರಂಗಗುರುದೇವರು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಯಿಂದ ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಬಹುದು.

ಮಹಾದೇವನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದ್ದ ಗಂಗೆಯ ಧಾರೆಯನ್ನು ಭಗೀರಥನ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಬಿಂದುಸರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಇಳಿಸಿದನು. ಅದು ಹಾಗೆ ಇಳಿಯುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಪ್ರವಾಹಗಳು ಏಳು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ.

“ವಿಸರ್ಜ್ಯ ತತೋ ಗಂಗಾಂ ಹರೋ ಬಿಂದುಸರಃ ಪ್ರತಿ |

ತಸ್ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯಮಾನಾಯಾಂ ಸಪ್ತಸ್ರೋತಾಂಸಿ ಜಜ್ಜಿರೇ ||

ಹ್ಲಾದಿನೀ ಪಾವನೀ ಚೈವ ನಲಿನೀ ಚ ತಥಾಽಪರಾ |

ತಿಸ್ರಃ ಪಾಚೀಂ ದಿಶಂ ಜಗ್ಮುಃ ಗಂಗಾಶ್ಚಿವಜಲಾಶ್ಚುಭಾಃ ||

ಸುಚಕ್ಷುಶ್ಚೈವ ಸೀತಾ ಚ ಸಿಂಧುಶ್ಚೈವ ಮಹಾನದೀ |

ತಿಸ್ರಸ್ತೇತಾ ದಿಶಂ ಜಗ್ಮುಃ ಪ್ರತೀಚೀಂ ತು ಶುಭೋದಕಾಃ |

ಸಪ್ತಮೀ ಚಾನ್ವಗಾತ್ಮಾಸಾಂ ಭಗೀರಥಮಥೋ ನೃಪಮ್ ||”

ತತ್ತ್ವವಿಕಾಸದ ಒಳರಚನೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಹೊರಗಿನ ನಕ್ಷೆಯನ್ನೂ ಗಂಗೆಯ ಹೊರರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ಬಿಂದು ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಂತರ್ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಮಾತ್ರವೇ ಗೋಚರವಾಗುವ ಜ್ಯೋತಿರ್ಮಯವಾದ ತತ್ತ್ವ. ಅದರಿಂದ ನಾದದ ಸೃಷ್ಟಿ. ಆ ನಂತರ ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಗಳ ಸೃಷ್ಟಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಸೃಷ್ಟಿ.

“ಬಿಂದೋರ್ನಾದಸಮುದ್ಭವಃ ಸಮುದಿತೇ ನಾದೇ ಜಗತ್ಪ್ರಾರಣಮ್”

“ಮಧ್ಯೇ ಫಾಲಂ ಬಿಂದುರ್ದೀಪ ಇವಾಭಾತಿ ವರ್ತುಲಾಕಾರಃ”

“ಸಪ್ತಪ್ರಾಣಾಃ ಪ್ರಭವನ್ತಿ”

ಹಾಗೆಯೇ ಗಂಗೆಯ ಪ್ರಾರಂಭಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮುಖ ಎಂಬ ತೀರ್ಥವನ್ನು ನೋಡುತ್ತೇವೆ. ಇದು ವಾಣಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವಾದ ತತ್ಪದ ನಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ.

ಗಂಗಾತೀರ್ಥಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪವಿತ್ರಧಾಮಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮಕಪಾಲ, ಬ್ರಹ್ಮಕುಂಡ, ಹರಿದ್ವಾರ ಮುಂತಾದುವು ಇದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ.

ಗಂಗೆಯ ತೀರದಲ್ಲಿ ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾ ಎಂಬ ಘಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಶೀಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ನೋಡುತ್ತೇವೆ, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದವರಿಗೆ “ನನ್ನ ಲೋಕವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು” ಎಂದು ಹರಿ ಮತ್ತು ಹರ ಇಬ್ಬರೂ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ” ಎಂದು ಈ ಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರು (ಮಣಿಕರ್ಣಿಕಾಷ್ಟಕ) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ತಮಾಷೆಯ ಕಥೆಯಂತೆಯೇ ಅಥವಾ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಅರ್ಥವಾದಂತೆಯೇ (ಹೊಗಳಿಕೆಗಾಗಿ ಅಥವಾ ನಿಂದೆಗಾಗಿ ಹೇಳುವ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿ). ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದು ತಾತ್ವಿಕವಾದ ಸತ್ಯದ ಹೊರರೂಪವೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುದೇವರು ತಮ್ಮ ಸತ್ಯಧರ್ಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ. “ಮಣಿ” ಎಂದರೆ ಪರಮಾತ್ಮ. ಸ್ವಯಂಪ್ರಕಾಶವಾದ ಜ್ಯೋತಿ. ಅಂಥೋ ಮಣಿಮವಿಂದತ್, ತಮನಂಗುಲಿರಾಮಯತ್” “ಚಿಂತಾರತ್ನಂ ಸುಲಭಮಿಹ ನಃ” “ಆರಾಧಯಾಮಿ ಮಣಿಸಂನಿಭಮಾತ್ಮ ಲಿಂಗಂ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಸೂರಿಗಳ ಮಾತುಗಳೂ ಇದನ್ನು ಬೋಧಿಸುತ್ತವೆ. ಅದು ದರ್ಶನವಾಗುವ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಂತೆ ಎರಡು ನಾಳಗಳು ದೇಹದಲ್ಲಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕ್ಕೂ ಮತ್ತೊಂದು ಶಿವಲೋಕಕ್ಕೂ ಒಯ್ಯುತ್ತದೆ” ಎಂಬುದು ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ ವಿವರಣೆ. ಆ ನಾಡಿಗಳ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಹೋಲುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವನ್ನು ನದಿಯು ರಚಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ಈ ನಾಮಧೇಯವನ್ನು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕೊಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ತತ್ವಭೂಮಿಯ ನಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯು ರಚಿಸಲು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೇಖೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದೆ ಗಂಗಾನದಿ. ಈ ರೇಖೆಯ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕೇಂದ್ರಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮೌಲಿಕವಾದ ಅರ್ಥದ ಅನುಸಂಧಾನದೊಡನೆ ಅವಗಾಹನೆಮಾಡುವವರು ತತ್ವಭೂಮಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರಿಂದ ಪಾಪಪುರುಷನು ರಚಿಸಿರುವ ನಕ್ಷೆಗಳ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ

ಸಂಚರಿಸುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲ್ಕಂಡ ನಕ್ಷೆಗಳು ಸಂಚರಿಸುವ ಮಾರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂದೇಶವನ್ನೂ ಗಂಗಾನದಿಯು ವಿಚಾರಪರರಿಗೂ ಭಾವುಕರಿಗೂ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವವನ್ನು ಕುರಿತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗಂಗಾನದಿಯ ವಿಷಯವಾದ ವಿವೇಚನೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ. ಇದು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ವಿಷಯದ ಅತಿಕ್ರಮದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಗಂಗಾನದಿಯ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಎಲ್ಲ ಪರ್ವಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲೂ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗುವ ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಒಂದು ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಅದರ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ವಿಮರ್ಶೆಯ ಉಳಿಕೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ತೀರ್ಥದೇವತೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿ ಅವುಗಳ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

1. ಗಂಗಾದೇವತೆಯ ಸ್ವರೂಪ-ರೂಪಗಳು

ಗಂಗೆಯು ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾಹ, ಧರ್ಮಸ್ಮೋತಸ್ಸು ಮತ್ತು ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರಾಶಕ್ತಿಯ ಒಂದು ಮೂರ್ತವಾದ ಆಕಾರ ಎಂದು ಆಗಮ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಆ ದೇವತೆಯ ಧ್ಯಾನಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ

ಸಿತಮಕರನಿಷಣ್ಣಂ ಶುಭ್ರವರ್ಣಾಂ ತ್ರಿನೇತ್ರಾಂ |

ಕರಧೃತಕಮಲಾಕ್ಷಾಂ ಕುಂಭಹಸ್ತೇಷ್ಯಮುದ್ರಾಂ ||

ಎಂದು ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ದೇವಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಮೂರನೆಯ ಕಣ್ಣು. ಆಕೆಯ ಕರಕಮಲಗಳನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ಕಮಲ, ಕಲಶ, ಜಪಮಾಲೆ, ವರದಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ವಾಹನವಾಗಿರುವ ಮಕರ - ಇವೆಲ್ಲಾ ಕವಿಗಳ ಪ್ರತಿಭಾವಿಲಾಸವೋ ಅಥವಾ ಆ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಸಂಪನ್ನವಾಗಿರುವ ದೇವತಾ ಮೂರ್ತಿಯುಂಟೋ? ಎಂಬುದು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ.

a) ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಸಿಕ್ಕುವ ಉತ್ತರಗಳು

ಸಾಮಾನ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಇವು ಕವಿಕಲ್ಪಿತವಾದ ರೂಪಗಳೆಂದೇ ಅನ್ನಿಸುತ್ತವೆ. “ಗಂಗೆಯು ನದೀರೂಪದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಆ ದೇವತೆಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ತುಂಬಿದ ಕಲಶವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕಲಶದಲ್ಲಿ ತುಂಬಬಹುದಾದ ಸ್ವಲ್ಪ ನೀರೇ ಮುಂದೆ ಮಹಾನದಿಯಾಗಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ತೀರ್ಥವೆಂದರೆ ಆಗಮ, ವಿದ್ಯೆ (ನಿಪಾನಾಗಮಯೋಸ್ತೀರ್ಥಂ) ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮಾತೃಕೆಯಾಗಿರುವ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಕವಿಯು ಆಕೆಯ ಒಂದು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ (ಜಪಮಾಲೆ) ಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಕಮಲವು ಜಲಜವಾದ ಕುಸುಮೋತ್ತಮವಾದುದರಿಂದ ತೀರ್ಥ ದೇವತೆಯ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ವಿಲಾಸದ ಕಮಲವು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ನದಿಯ ತರಂಗಗಳೇ ದೇವತೆಯ ಹಸ್ತಗಳು. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೀನುಗಳೇ ದೇವತೆಯ ಬಹುನೇತ್ರಗಳು. ಜನರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಆಧಾರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆಕೆಯು ಇಷ್ಟಾರ್ಥ ವರಪ್ರದಹಸ್ತವುಳ್ಳವಳೆಂದು ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿದೆ. ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ರೂರಮಕರಗಳು ಪುಷ್ಕಳವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಆ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಆಕೆಯ ವಾಹನವೆಂದು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.” ಇತ್ಯಾದಿ ಉತ್ತರಗಳು ಭಾವುಕರ ಭಾವನಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

b) ವಿಶೇಷ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುವ ಉತ್ತರಗಳು

ಆದರೆ ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಶುದ್ಧಮಾಡಿಕೊಂಡು ಒಳದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತತ್ವಶೋಧನೆ ಮಾಡಿನೋಡಿದಾಗ ಅವು ಕಲ್ಪಿತರೂಪಗಳಲ್ಲ, ದಿವ್ಯಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಭವ್ಯವಾದ ಆಕಾರಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಸೂತ್ರದ ದೇವತಾವಿಗ್ರಹತತ್ವಾಧಿಕರಣ ಎಂಬಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವುಂಟೇ ಇಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ವಿಷಯವು ವಿಮರ್ಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಅವುಗಳಿಗೆ ಆಕಾರವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿಯೂ ಉಂಟು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಂಬಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಶರೀರವೆಂಬ ಬ್ರಹ್ಮಪುರದ ಒಳವಲಯದಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಯಾತ್ರೆ ಮಾಡುವ ಸುಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಾಕ್ಷಾದ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವಿಷಯವಾಗಿ ಬಂದಿರುವ, ಬರುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಬರುವ ರೂಪಗಳು ಅವು ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕು. ಅವು ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ತತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ತತ್ವಪರಿಕರಗಳೆಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಅಖಿಲ ಶಕ್ತಿಧರನೂ ಸತ್ಯಕಾಮನೂ ಸತ್ಯಸಂಕಲ್ಪನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಸಂಕಲ್ಪದಂತೆ ಆ ತತ್ವಗಳೂ ತತ್ವಪರಿಕರಗಳೂ ಆಯಾ ಮೂರ್ತಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಅಸಂಭವವೇನೂ ಅಲ್ಲ.

“ಅವು ಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡೊರೆದ ರೂಪಗಳು” ಎಂದು

ಯೋಗಿವರೇಣ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಂಗಗುರುದೇವರು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದ್ದ ಸ್ವಾನುಭವದ ಉಪದೇಶವಾಣಿಯೊಂದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಆಕೆಯ ಕರಕಮಲವನ್ನಲಂಕರಿಸಿರುವ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ಕಮಲವು ಯೋಗಿಗಳ ಸಹಸ್ರಾರ ಕಮಲವಾಗಿದೆ. ಜ್ಞಾನಸೂರ್ಯನ ಹೊಂಗಿರಣಗಳಿಂದ ಅದು ವಿಕಾಸಗೊಂಡಿದೆ. ಆಕೆಯು ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಕಮಲಾಕಾರದ ಕಮಂಡಲುವೂ ಜ್ಞಾನಾಮೃತಮಕರಂದದಿಂದ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ. ಜಪಮಾಲೆಯೂ ಜಗತ್ಸೂತ್ರ. ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಮಣಿಗಳು ಆಕೆಯ ವಶದಲ್ಲಿರುವ ತತ್ವಗಳು. ಆಕೆಯ ಹೊಳೆಯುವ ಕಣ್ಣುಗಳು ಚಂಚಲವಾದ ಮೀನುಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲ. ಅವು ಜ್ಞಾನಿಯ ಸ್ಥಿರನೇತ್ರಗಳು, ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಮುಕ್ತಗಣನಾದ ಮಹಾದೇವನ ಫಾಲಲೋಚನ ದಂತಿರುವ ಊರ್ಧ್ವನೇತ್ರ.

“ಅಂತರ್ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಬಹಿರ್ದೃಷ್ಟಿಃ ನಿರ್ಮೇಷೋನ್ಮೇಷವರ್ಜಿತಾ |

ಏಷಾ ಸಾ ಶಾಂಭವೀ (ವೈಷ್ಣವೀ) ಮುದ್ರಾ ಸರ್ವತಂತ್ರೇಷು ಗೋಪಿತಾ ||

(ದೃಷ್ಟಿಯು ಹೊರಗೆ ತೆರೆದಿರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಲಕ್ಷ್ಯವು ಒಳಗಿದೆ. ರೇಪೆಗಳ ಚಲನೆಯಿಲ್ಲ. ಇದು ಎಲ್ಲ ತಂತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ರಹಸ್ಯವಾಗಿರುವ ಮುದ್ರೆ. ಶಾಂಭವೀಮುದ್ರೆ ವೈಷ್ಣವೀಮುದ್ರೆ) - ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ವರ್ಣಿಸಿರುವುದು ಇದನ್ನೇ. ಅಂತೂ ಆಕೆಯ ಕಮಲ, ಕಮಂಡಲು, ಕಣ್ಣು ಎಲ್ಲವೂ “ಊರ್ಧ್ವಂ ಗಚ್ಛಂತಿ ಸತ್ತ್ವಸ್ಥಾಃ” ಎಂಬಂತೆ ಮೇಲು ಹಾದಿಯನ್ನೇ ಹಿಡಿದಿವೆ.

ಇನ್ನು ಆಕೆಯ ವಾಹನವಾಗಿರುವ ಮಕರ. ಜ್ಞಾನವಿಹೀನರಾದ ಬಡಜೀವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕೂರಾದ ಕೋರೆದಾಡೆಯಿಂದ ಕೊಚ್ಚಿ ಕಬಳಿಸುವ ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಅದು. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಣಿಯಾದ ಆ ವಿದ್ಯಾದೇವಿಯು ಅದನ್ನು ಮೆಟ್ಟಿ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ದಿವ್ಯಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಭಕ್ತರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ. ಅವಿದ್ಯೆಯು ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಇಳಿಸುವ ಏಣಿಯಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಮೃತ್ಯುವನ್ನು ದಾಟಿ ಅಮೃತತ್ವಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವ ದೋಣಿಯೂ ಆಗಬಹುದೆಂದೂ ಉಪನಿಷತ್ತು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

“ಅವಿದ್ಯಯಾ ಮೃತ್ಯುಂ ತೀರ್ತ್ವಾ ವಿದ್ಯಯಾಮೃತಮಶ್ನುತೇ” (ಈಶೋಪನಿಷತ್ತು). ಕುಶಾಗ್ರಬುದ್ಧಿಯುಳ್ಳ ಗುರುವಿನ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಾಗ ಅವಕ್ಕೆ ಆ ಎರಡನೇ ಬಗೆಯ ಶಕ್ತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಅವಿದ್ಯಾಮಕರವು

ವಿದ್ಯಾದೇವಿಯ ಶಾಸನಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವರೂಪಿಣಿಯಾಗಿ ಧವಳವರ್ಣದಿಂದ ಒಪ್ಪುತ್ತಿರುವ ಆಕೆಯ ಸಹವಾಸದಿಂದ ಆ ಮಕರವೂ ಧವಳವರ್ಣದ್ದಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ.

2. ಗಂಗೆಯ ವಿಷಯವಾದ ಕಥೆಗಳು ತಂದೊಡ್ಡುವ ಕೆಲವು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:

ಗಂಗೆಯು ಹಿಮಾಲಯ ಪರ್ವತದ ಉತ್ತಂಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮ ತಳೆಯುವ ಒಂದು ನದಿ. ಅದರ ತೀರ್ಥವು ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವ ಅದ್ಭುತ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಂಬೋಣ. ಆದರೆ ಇತಿಹಾಸ ಪುರಾಣಾಗಮಾದಿಗಳು ಅದರ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ. “ಅದು ಬ್ರಹ್ಮದೇವರ ಕಮಂಡಲುವಿನಲ್ಲಿದ್ದ ತೀರ್ಥ. ಸತ್ಯಲೋಕದ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಆತನು ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಪದ್ಮವನ್ನು ಅದರಿಂದ ತೊಳೆದಾಗ ಜನಿಸಿದ ತೀರ್ಥವು ಗಂಗೆ. ಶಿವತಮನಾದ ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನಲಂಕರಿಸಿ ಮಹಾತಪಸ್ವಿಯಾದ ಭಗೀರಥನ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಮತ್ಸ್ಯಲೋಕ ಪಾತಾಳಲೋಕಗಳಿಗೆ ಅವತಾರ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಗಂಗೆ. ಜಹ್ನು ಮಹರ್ಷಿಯ ಕರ್ಣದ್ವಾರದಿಂದ ಹರಿದು ಬಂದ ತೀರ್ಥವದು. ಹಿಮವಂತನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಉಮೆಗೆ ಒಡಹುಟ್ಟಿದವಳಾದ ಆಕೆಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ದಿವಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು.” ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. (ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತ 8-21 ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣ I-53 ರಿಂದ 65.)

ಇಲ್ಲಿ ನಾನಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಏಳುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳಲ್ಲವೇ? ಅವುಗಳಲ್ಲೂ ಐಕಮತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಗಂಗೆಯು ದಿವಿಯಿಂದ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಯಿತು ಎಂಬುದು ನಿಜವೇ? ಅದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಭುವಿಯಿಂದ ದಿವಿಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟಿತು ಎಂಬುದು ಸತ್ಯವೇ? ಗಂಗೆಯು ಜ್ಞಾನಸ್ಮೋತಸ್ಸೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಇರಲೇಬೇಕಲ್ಲವೇ? ಭೂಮಿಗೆ ಅವತಾರಮಾಡಿ ಮೂಲಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅದು ಬರಿದಾಯಿತೇ? ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧುಮಿಕ್ಕಿದಾಗ ಗಂಗೆಗೆ ತಾನು ಶಿವನನ್ನೂ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನೆಂಬ ಅಹಂಕಾರವುಂಟಾಯಿತು, ಆಗ ಶಿವನು ಆಕೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಜಟಾಜುಟದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅಲೆದಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಮಾಡಿದನು ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತೇವೆ. ಭಗವಂತನ ಶಕ್ತಿಗೂ ಗರ್ವವೆಂಬುದುಂಟೇ?

ಗಂಗೆಯು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಶ್ರೀಪಾದತೀರ್ಥ. ರುದ್ರನು ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದನು-ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯು ಶಿವ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಇವರ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಭಾಗವತ ಕವಿಗಳು ಕಲ್ಪಿಸಿದ ಕಥೆಯ ಅಂಶವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಜ್ಞಾನಿಗಳ ಅಂತರ್ದರ್ಶನದ ವಿಷಯವಾದ ಗಂಗೆಯ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಪರಿಹಾರವು ಜ್ಞಾನಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯಬೇಕೇ ಹೊರತು ಬುದ್ಧಿಯ ಕಸರತ್ತಿನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಸರ್ವೋತ್ತರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿದ ಶ್ರೀಗುರುದೇವನ ಉಪದೇಶದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಉತ್ತರಗಳು

1) ಗಂಗೆಯು ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಗವಂತನ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದವಳು-ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂರು ಮೂರ್ತಿಗಳೂ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪರು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರದರು ಎಂಬುದು ಇದರ ತತ್ವಾರ್ಥ. ಗಂಗೆಯು ಬ್ರಹ್ಮವ್ಯನಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಸೃಷ್ಟಿಸಂಕಲ್ಪದ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ತುಂಬಿರುವ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ; ಲಯಕಾರಿಯಾದ ವಿಶ್ವಾಧಿಕ ಜ್ಞಾನಮೂರ್ತಿಯಾದ ಸದಾಶಿವನ ಜ್ಞಾನಸ್ಥಾನವಾದ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಜ್ಞಾನಾಮೃತ; “ಪಾದೋಽಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾ ಭೂತಾನಿ. ತ್ರಿಪಾದಸ್ಯಾಮೃತಂ ದಿವಿ” ಎಂದು ಪುರುಷಸೂಕ್ತವು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಿರುವ ಉರುಕ್ರಮ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮನ ಊರ್ಧ್ವಗತಿಯ ಪಾದಾರವಿಂದದ ಮಕರಂದವಾದ ಪಾದಾಮೃತ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಪ್ರಕಾರಗಳೇ ಆಗಿರುವ ಈ ಮೂವರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದರೂ ಜ್ಞಾನಾಮೃತದ ಲಾಭವಾಗುವುದು.

2) ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದೋದಕವಾದ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ಶಿವನು ಅನ್ವರ್ಥ ನಾಮಧೇಯವುಳ್ಳವನಾದನು. “ಪಾದೋದಕೇನ ಸ ಶಿವಃ ಸ್ವಶಿರೋದ್ಭವೇನ” ಎಂದು ವೈಷ್ಣವ ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾರಮ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ, ಹಾಗೆಯೇ ವಿಷ್ಣುವು ಶಿವನ ಪಾದವನ್ನು ಹುಡುಕುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಯತ್ನಶೀಲನಾದನು ಎಂದು ಶೈವಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಶಿವನ ಪಾರಮ್ಯದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಆದರೆ ವಸ್ತುತಃ ಗಂಗೆಯು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದಕ್ಕೂ,

ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿಗೂ ಸೇರಿರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿರುವುದರ ತತ್ವವನ್ನು ಯೋಗಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕು. ನಾರಾಯಣನ ಸ್ಥಾನವು ಸಹಸ್ರಾರ. ರುದ್ರದೇವರ ಸ್ಥಾನವು ಭೂಮಧ್ಯ. ಈ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವು ತಾರಕವಾದ ಜ್ಞಾನತೀರ್ಥದ ಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು “ಜ್ಞಾನಗಂಗೆಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಸ್ಥಾನವು ನಾರಾಯಣನ ಪಾದಗಳು ಮತ್ತು ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವು ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸು” ಎಂಬ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಇದು ತತ್ವ.

3) ತ್ರಿಪಾದ್ವಿಭೂತಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನ ಪಾದವು ಅಂದರೆ ಗತಿಯು ಭೂರ್ಭುವಸ್ವುವಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲೋಕಗಳನ್ನೂ ತುಂಬಿ ಅದನ್ನೂ ದಾಟಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ “ಸತ್ಯಂ” ಎಂಬ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಅಥವಾ ಧಾಮಕ್ಕೆ ಅದು ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವರು ಅದನ್ನು ಸಂಭಾವನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಭಗವಂತನ ಆ ಉದ್ವೇಗಪಾದವು ಸತ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲದೆ “ಸತ್ಯಸ್ಯ ಸತ್ಯಂ” ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್ತು ಘೋಷಿಸುವ ಪರಂಜ್ಯೋತಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದಿದೆಯೆಂಬುದು ತತ್ವ. ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲುಗೊಂಡು ಅವುಗಳ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಮೀರಿದ ತುರಿಯ ತುರಿಯಾತೀತದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಜ್ಞಾನಗಂಗೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

4) ಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧುಮಿಕ್ತಿದ ಗಂಗೆಯು ಆತನ ಅನಂತವಾದ ಶಕ್ತಿ. ಭಗವಂತನು ಶಕ್ತಿಧರ. “ಪರಾಸ್ಯ ಶಕ್ತಿರ್ವಿವಿಧೈವ ಶ್ರುಯತೇ ಸ್ವಾಭಾವಿಕೀ ಜ್ಞಾನಬಲಕ್ರಿಯಾ ಚ” “ಅಖಿಲ ಶಕ್ತಿಧರಃ ಸ್ವಧಾಮ್ನಾ.” ಶಕ್ತಿಯು ಶಕ್ತಿಧರನ ಮೇಲೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸೋಲಬೇಕಾಗುವುದು. “ತೇನ ಕೋಹರ್ತಿ ಸ್ಪರ್ಧಿತುಂ” ಆ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೂ ಭಗವಂತನು ಸಮರ್ಥನು-ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಗಂಗೆಯು ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಬಿದ್ದ ಕಥೆಯು ಘೋಷಿಸುತ್ತದೆ.

5) ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣವು ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಅವಲಂಬನ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನತತ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಧ್ವನಿಪ್ರವಾಹದ ಮಾರ್ಗ, “ಬ್ರಹ್ಮಣ ಅಣೀಸ್ಥಃ” ಎಂಬ ಋಷಿವಾಕ್ಯವೂ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜ್ಞಾನಿಗಳ ರಾಜನಾದ ಜಹ್ನುಮಹರ್ಷಿಯು ತನ್ನ ದಕ್ಷಿಣಕರ್ಣದ ಮೂಲಕ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಹರಿಯಿಸಿದನೆಂಬ ಕಥನವು ಈ ತತ್ವವನ್ನೇ ಸಾರುತ್ತದೆ.

ಬಲಗಿವಿಯು ಪ್ರಣವನಾದ ಪ್ರವಾಹವನ್ನು ಒಳಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಆಲಿಸುವ ಧಾಮ “ಶೃಣುಯಾದ್ವಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನಾದಮಂತರ್ಗತಂ ಶುಭಂ”

6) ಮಹಾದೇವನ ದಿವ್ಯಜ್ಞಾನದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳು ಗಂಗಾ ಗೌರಿಯರು. ಇದು ಮೂಲಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೋ ಹಾಗೆ ಅವತಾರದಶೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವುದರಿಂದ ಅವರನ್ನು ಒಡಹುಟ್ಟಿದವರು, ಹಿಮವಂತನ ಪುತ್ರಿಯರಾಗಿ ಅವತರಿಸಿದ ಭಗಿನಿಯರು ಎಂದು ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

7) ಗಂಗೆಯು ಸದಾ ಸದಾಶಿವನ ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುವ ಜ್ಞಾನಪ್ರವಾಹ. ಅದರ ಒಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅವನು ಲೋಕಾನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಇಳಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನ ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಜ್ಞಾನಮೂಲಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆಕರ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಮಹಾಗುರುವು ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸುವ ವಿಧಾನದ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಯಾಗಿದೆ.

8) ಗಂಗೆಯು ಹಿಮವಂತನ ಪುತ್ರಿ ಎಂದರೆ ಬೆಟ್ಟವೆಂಬ ಜಡ ಪದಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜನಿಸುವಂತೆ ಕಾಣುವ ಜಲವೆಂಬ ಮತ್ತೊಂದು ಜಡಪದಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಪರ್ವತದ ಅಭಿಮಾನದೇವತೆಯ ಅನುಗ್ರಹಾರ್ಥವಾಗಿ ಜ್ಞಾನದೇವಿಯು ಅವನ ಪುತ್ರಿಯಾಗಿ ಅವತಾರಮಾಡಿ ಅವನನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸಿದಳು ಎಂಬ ವೃತ್ತಾಂತವು ಅದರ ತಿರುಳಾಗಿದೆ. ಅವತಾರ ಕಾರ್ಯವು ಮುಗಿದನಂತರ ದೇವತೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಾರ್ಥವಾಗಿ ಅದನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆಲೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ದ ವಿಷಯವೂ ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಗಂಗೆಗೆ ದಿವಿಯಿಂದ ಭುವಿಗೆ ಇಳಿಯುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಭೂಮಿಯಿಂದ ದಿವಿಗೆ ಹತ್ತುವಿಕೆ ಎರಡೂ ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಗಂಗಾವಿಷಯಕವಾಗಿ ಆಗಮ, ಇತಿಹಾಸ, ಪುರಾಣಗಳು ಹೇಳಿರುವ ಕಥೆಗಳು ಮೇಲುನೋಟಕ್ಕೆ ಕೇವಲ ಕಥೆಗಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಮಹಾತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ನಿತ್ಯಸತ್ಯವೂ ರಮಣೀಯವೂ ಆದ ವಹೋವಿನ್ಯಾಸವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅವಗಾಹನಮಾಡಿದವರ ಎಲ್ಲ ಕರಣಗಳೂ ಪಾವನವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಕ್ಷಯ ತೃತೀಯೆಯಂದು ಗಂಗಾನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಅಶಕ್ತರಾದವರು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂದರೆ ತಾವು ಯಾವ ತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡಿದರೂ ಅದನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾದ ಗಂಗಾತೀರ್ಥವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು.

ಆಗ ಅದರಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಗಂಗೆಯು ತನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸಿ ಅವರನ್ನು ಪಾವನಗೊಳಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವದ ಕಾಲವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಉಳಿದ ವಿಧಿಗಳ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿ, ಈ ಪರ್ವದ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮಂಗಲವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಎಂದರೆ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ಜ್ಞಾನ “ವಿವಿಚ್ಛ ಜ್ಞಾನಂ” ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕಾರಣಗಳ ಉಪಪತ್ತಿಯಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವ ಜ್ಞಾನ. “ವಿಶಿಷ್ಟಂ ಜ್ಞಾನಂ”

1. ಕಾಲವಿಜ್ಞಾನ

ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಈ ಪರ್ವಕ್ಕೆ ವಸಂತಋತುವಿನ ಉತ್ತರಾರ್ಧವಾಗಿರುವ ವೈಶಾಖಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯೆಯನ್ನು ನಿಯತಮಾಡಿವೆ. ಮೇಲ್ಕಂಡ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಾವಯವಗಳೂ ಹಬ್ಬದ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಹೇಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಅನುಕೂಲವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಋತುಗಳ ರಾಜನೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ವಸಂತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಯುಗಾದಿ ಪರ್ವದ ವಿಮರ್ಶೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಯಾಗಿದೆ. ಪ್ರಕೃತಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ದಾನಗಳಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಯವೆ, ಗೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯಗಳು ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರುವುದು ಈ ಋತುವಿನಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಮನಗಾಣಬೇಕು.

ವಸಂತದ ಮೊದಲನೆಯ ಮಾಸವಾದ ಚೈತ್ರದಲ್ಲಿ ಆ ಎಲ್ಲ ಧಾನ್ಯಗಳೂ ಪಕ್ಷವಾಗಿ ಮನೆಯನ್ನು ತಲುಪುವ ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ವೈಶಾಖದ ವೇಳೆಗೆ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅವು ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ವಿಷುವತ್ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೂ ಈ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಕೂಡಿಬರುವುದರಿಂದ ಇದು ದೇವಪಿತೃಪೂಜಾಕಾರ್ಯಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಮಾಸ.

ಅಂತೆಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವು ದೇವತೆಗಳ ಆರಾಧನೆಗೂ ಸಮಸ್ತ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೂ ಎತ್ತಿದ ಸಮಯವಾಗಿದೆ.

ಇಡೀ ಉತ್ತರಾಯಣವು ದೇವತೆಗಳ ಹಗಲೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷವು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅವರ ಸಂತುಷ್ಟಿಪುಷ್ಟಿಗಳ ಕಾಲವೆಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಮಣ ಮತ್ತು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯೇ ಮುಂತಾದ ಪರ್ವಗಳು ಬಂದರೆ ಅವು ಪಿತೃದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾದ ಸಮಯ ಎಂದರೆ ದೇಹದ ದೇಗುಲದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ವಿಕಾಸಗೊಳ್ಳುವ ಸಮಯ; ಪ್ರಕೃತಿಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರಸನ್ನವಾಗಿ ಆಗ ಪೂಜೆಮಾಡುವ ಉಪಾಸಕರನ್ನು ಆ ದೇವತೆಗಳ ಅನುಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮತ್ತು ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಒಯ್ಯುವ ಸಮಯ. ಈ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮಾತ್ರದಿಂದ ಒಪ್ಪಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಆ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಕಾಲವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಅನುಭವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪರ್ವದ ತಿಥಿಯಾದ ತೃತೀಯೆಗೆ “ಜಯಾ” ಎಂಬ ಅನ್ವರ್ಥವಾದ ಹೆಸರಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ತೃತೀಯೆಯೂ ಮತ್ತು ಶುಭಾವಹ ವಾದುದು.

“ನಂದಾ ಭದ್ರಾ ಜಯಾ ರಿಕ್ತಾ ಪೂರ್ಣಾಃ ಸುಸ್ಥಿಥಯಃ ಪುನಃ |
ಪರ್ಯಾಯತ್ವೇನ ವಿಜ್ಞೇಯಾ ನೇಷ್ಯಮಧ್ಯೇಷ್ಯದಾ ಸಿತೇ ||

ಸರ್ವಮಂಗಲೆಯಾದ ಗೌರಿಗೆ ಸೇರಿದ ತೃತೀಯೆ ಮತ್ತು ವಿಘ್ನಾಧಿಪನಾದ ಗಣೇಶನಿಗೆ ಸೇರಿದ ಚತುರ್ಥೀ-ಇವೆರಡೂ ಕೂಡಿಕೊಂಡರೆಂತೂ ಇದು ಮಹಾಸಿದ್ಧಿಯ ಪರ್ವವೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

2. ವಿಧಿ ವಿಜ್ಞಾನ

1) ಭಗವದಾರಾಧನ: ಭಗವಂತನ ಮಾನಸಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಮತ್ತು ಆ ಪೂಜೆಯ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವೈಭವಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆಯನ್ನೂ ಆಚರಿಸುವುದು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸೇರಿದೆ. ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯಂದು ಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿರುವುದು ಚಂದನ (ಶ್ರೀಗಂಧ)ವನ್ನು ಮತ್ತು ಯವಧಾನ್ಯವನ್ನು. ಈ ದ್ರವ್ಯಗಳ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಪರ್ವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಸಮರ್ಪಣೆಯ ಔಚಿತ್ಯದೊಡನೆ ಈಗ ವಿಚಾರ ಮಾಡೋಣ.

ಯಃ ಕರೋತಿ ತೃತೀಯಾಯಾಂ ಕೃಷ್ಣಂ ಚನ್ನನಭೂಷಿತಂ |
ಅರ್ಪಯೇದ್ಧಾನ್ಯರಾಜಂ ಚ ಸ ಯಾತ್ಯಚ್ಯುತಮನ್ನಿರಮ್ ||

ತೃತೀಯೆಯಂದು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧದಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಅವನಿಗೆ ಧಾನ್ಯರಾಜನಾದ ಯವೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವವನು ವೈಕುಂಠವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯು ವಸಂತದ ಉತ್ತರಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗ್ರೀಷ್ಮಕ್ಕೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲವೆಂದೇ ಕೆಲವು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

“ವೈಶಾಖಜ್ಯೇಷ್ಠೌ ಗ್ರೀಷ್ಮಃ (ಸುಶ್ರುತಸೂತ್ರ 6-10)

ಆ ಮಾಸದ ಪರಿಭಾಷೆಯು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, ಅದು ವಾಯುವಿನ ಸಂಚಯದ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಆಗ ಸೂರ್ಯನ ತಾಪದಿಂದ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ದಾಹವು ಹೆಚ್ಚಿ ದೇಹವು ಶುಷ್ಕವಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳನ್ನೂ, ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ದ್ರವ್ಯವು ಚಂದನ.

“ಚಂದನಂ ಶೀತಲಂ ರೂಕ್ಷಂ ತಿಕ್ತಮಾಹ್ಲಾದನಂ ಲಘು |

ಶ್ರುಮದೋಷವಿಪಶ್ಲೇಷ್ಯ ತೃಷ್ಣಾಪಿತ್ತಾಸ್ತದಾಹನುತ್” ||

(ಭಾವಪ್ರಕಾಶ-ಕರ್ಪೂರಾದಿವರ್ಗ)

(ಶ್ರೀಗಂಧವು ಶೀತಲ, ರೂಕ್ಷ, ಕಹಿ, ಆಹ್ಲಾದಕಾರಿ ಹಗುರವಾದುದು; ಆಯಾಸ, ಒಣಗುವಿಕೆ, ವಿಷ, ಶ್ಲೇಷ್ಮ, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ರಕ್ತಪಿತ್ತ ಮತ್ತು ಉರಿಗಳನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸುವುದು.)

ಭಗವಂತನ ಬಾಹ್ಯಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಮುಖ್ಯದ್ರವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ್ದು ಚಂದನ. ದೇವರಿಗೆ ಇದನ್ನು ಲೇಪನಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ಇದರ ತೀರ್ಥದಿಂದ ದೇವರಿಗೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡುವುದು ಪೂಜಾಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಶಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪರಿಮಳವುಳ್ಳ ಅನೇಕ ದ್ರವ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಶಸ್ತವಾಗಿದ್ದು ಶ್ರೀದೇವಿಗೂ ಪ್ರಿಯವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಶ್ರೀಗಂಧ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆಹ್ಲಾದವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಇದು ‘ಚಂದನ’ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. (ಚಿದಿ ಆಹ್ಲಾದನೇ) ಇದಲ್ಲದೆ ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಗಾಗಿ ತೇದು ಸಮರ್ಪಿಸುವ ಶ್ರೀಗಂಧದಲ್ಲಿ ದಿವ್ಯಭಾವನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಕೊಡುವ ಅಂಶವೂ ಸೇರಿದೆ. ಶ್ರೀಗಂಧದ ಕೊರಡನ್ನು ಶಿಲೆಯ ಮೇಲೆ ತೇಯುತ್ತಿದ್ದರೆ ಮೇಲುಗಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಕಿಲ್ಲಾ ಹೊರಟುಹೋದನಂತರ ಬರುವ ಶುಭ್ರತಮವಾದ ಗಂಧವು ಭಗವಂತನ ಪೂಜೆಗೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಧ್ಯಾನರೂಪವಾದ ಮಧನದಿಂದ (ಕಡೆಯುವಿಕೆಯಿಂದ) ಅಥವಾ ನಿಘರ್ಷಣೆಯಿಂದ (ತೇಯುವಿಕೆಯಿಂದ) ಮನಸ್ಸಿನ ಮೇಲಿನ ಪದರಗಳಲ್ಲಿರುವ ದುರ್ವಾಸನೆಗಳು ಮೊದಲು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ತೊಲಗಿಹೋದ ನಂತರ ತುಂಬಾ ಆಳದಲ್ಲಿರುವ

“ಮನಸಸ್ವತಿ”ಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಸುವಾಸನೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಯೋಗಾನುಭವವನ್ನೂ ನೆನಪಿಗೆ ತರುವುದು ಆ ಶ್ರೀಗಂಧ. ಅದಕ್ಕೇ ಶತಾರಿ ಎಂಬ ಯೋಗಿಪುಂಗವರು “ಓ ಭಗವಂತ! ಮನಸ್ಸೇ ನಾನು ನಿನಗೆ ಪೂಸುವ ಗಂಧ” ‘ಪೂಶುಂ ಶಾಂದುಂ ನೆಂಜಮೇ’ ಎಂದು ದೇವರಲ್ಲಿ ಅರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

“ಯಥಾ ಚಂದನಾಗರ್ವದೇಃ ಉದಕಾದಿಸಂಬಂಧಜಕ್ಲೇದಾದಿಜಮೌಘಾಧಿಕಮ್
ದೌರ್ಗಂಧಂ ತತ್ಸ್ವರೂಪನಿಘರ್ಷಣೇನ ಆಚ್ಛಾದ್ಯತೇ ಸ್ನೇಹ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕೇನ
ಗಂಧೇನ”

ಎಂಬ ಶ್ರೀಶಂಕರಭಗವತ್ಪಾದರ ‘ಈಶಾವಾಸ್ಯಭಾಷ್ಯ’ ವಚನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು. ಅಂತೆಯೇ “ನಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಗಂಧದ ಕೊರಡಿನಂತೆ ಪರಮಾತ್ಮ ಸೇವೆಗಾಗಿ ತೇಯಬೇಕು” ಎಂಬ ಶ್ರೀರಂಗಮಹಾಗುರುದೇವರ ವಚನಾಮೃತವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧಾನಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಕೃತಜನರಿಗೆ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಆಯುರ್ವೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಪರ್ವಸಮಯದಲ್ಲಿ ದೇಹಕ್ಕೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅದರಿಂದ ದೇಹದ ರೋಗರುಜಿನಗಳು ಕಳೆದು ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಹರ್ಷವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ರೋಗರಹಿತನೂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತನೂ ಆದ ಭಗವಂತನ ಮೂರ್ತಿಗೆ ಅದನ್ನು ಏಕೆ ಲೇಪಿಸಬೇಕು? ಆ ಗಂಧೋದಕದಿಂದ ಏಕೆ ಅಭಿಷೇಕಮಾಡಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ? ಎಂಬ ಆಶಂಕೆಯು ಮನಸ್ಸನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿವೇಕದಿಂದ ಸಮಾಧಾನವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಗವಂತನಿಗೆ ಈ ಗಂಧಸೇವನೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು “ಅಗಂಧ” ನೆಂದೂ ಅಂತೆಯೇ “ಸರ್ವಗಂಧ” ನೆಂದೂ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳು ಸಾರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಆ ಶ್ರೀಗಂಧವನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ದೋಷಗಳಿಂದ ಲಿಪ್ತರಾಗಿರುವ ‘ನಮಗೋಸ್ಕರ’ ಎಂದು ಭಾವಿಸದೆ, ನಿತ್ಯಶುದ್ಧನೂ ನಿರಂಜನನೂ ಆಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ ಎಂದು ಶುದ್ಧಭಾವದಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವನ ಪ್ರಸಾದವಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸೇವಿಸಿದರೆ ಆ ಶ್ರೀಗಂಧದ ಬಾಹ್ಯಗಂಧದೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮಗಂಧವೂ ಸೇರಿ ಅದು ಸೇವ್ಯತಮವಾಗುತ್ತದೆ; ಅಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳೆರಡೂ ನಿವಾರಣೆಹೊಂದುತ್ತವೆ.

ಭೋಗದ್ರವ್ಯವು ಯೋಗದ್ರವ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉರ್ಧ್ವಮುಖವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಯುಂಟಾಗಿ ಶುದ್ಧಸತ್ತ್ವಕ್ಕೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಡುತ್ತೇವೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅದನ್ನು ಭಗವಂತನಿಗೆ ಅರ್ಪಣೆಮಾಡಬೇಕು.

ಇದಲ್ಲದೆ ಶ್ರೀಗಂಧದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪ್ರಶಸ್ತವಾದ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಅಥವಾ ಶಿವಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಲೇಪಿಸಿದಾಗ ಅವುಗಳ ಯೋಗದಿಂದ ಅದರ ದ್ರವ್ಯಗುಣವು ಮತ್ತೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಹೊಂದಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರಸಾದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಸೇವಿಸುವವನಿಗೆ ಶ್ರೇಯಸ್ಸು (ಆತ್ಮಕಲ್ಯಾಣ) ಪ್ರೇಯಸ್ಸು (ಇಂದ್ರಿಯಕಲ್ಯಾಣ) ಎರಡೂ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನು ಯವಧಾನ್ಯದ ವಿಷಯ. ಇದನ್ನು ಧಾನ್ಯರಾಜ (“ಯವೋಽಸಿ ಧಾನ್ಯರಾಜೋಽಸಿ”) ಎಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಕರೆಯುತ್ತವೆ. ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಯೋಗೇಶ್ವರನಾದ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನು ಓಷಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಯವವು ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ”. (ಓಷಧೀನಾಮಹಂ ಯವಃ) ಎಂದು ಉದ್ಧವನಿಗೆ ಉಪದೇಶಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

“ಯವಃ ಕಷಾಯೋ ಮಧುರಃ ಶೀತಲೋ ಲೇಖನೋ ಮೃದುಃ |

ಕಂಠತ್ವಗಾಮಯಶ್ಲೇಷಪಿತ್ತಮೇದಃ ಪುಣಾಶನಃ ||

ಪೀನಸಶ್ವಾಸಕಾಸೋರುಸ್ತಂಭಲೋಹಿತತ್ಯುಷ್ಣಪುಣುತ್ |

(ಇದು ಒಗಟು, ಸಿಹಿ, ತಂಪು ಮತ್ತು ಕೋಮಲ; ಕಂಠರೋಗ ಚರ್ಮರೋಗಗಳನ್ನು ಕಫ, ಪಿತ್ತ ಮತ್ತು ಕೊಬ್ಬುಗಳನ್ನೂ ನಿವಾರಣೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪೀನಸ, ಶ್ವಾಸ, ಕಾಸ, ತೊಡೆಯಸ್ತಂಭನ, ರಕ್ತರೋಗ ಮತ್ತು ಬಾಯಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು.) ಎಂದು ಇದರ ದ್ರವ್ಯಗುಣಗಳನ್ನು ಆಯುರ್ವೇದವು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ವಸಂತ ಮತ್ತು ಗ್ರೀಷ್ಮ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಸೇವನೆಯು ಮತ್ತು ಅತಿಶಯ ಲಾಭಪ್ರದವಾಗಿದೆ.

ಇಂತಹ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ಕೇವಲ ಇಂದ್ರಿಯಭೋಗಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದು ಪಶುಧರ್ಮ. ಹೃಷೀಕೇಶನೂ (ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯೂ, ಪಶುಪತಿಯೂ (ಜೀವಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಸ್ವಾಮಿಯೂ) ಆಗಿರುವ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಪ್ರಸಾದಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಪರ್ವದಿವಸದಲ್ಲಾದರೂ ಸೇವಿಸುವುದು ಮನೀಷಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರ ಧರ್ಮ.

2) ಪಿತ್ತಪೂಜೆ: ಪಿತ್ತ-ಎಂದರೆ ತಂದೆ ಮತ್ತು ವಂಶದ ಪೂರ್ವಜರು.

ಅವರು ಜೀವಂತರಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಇರುತ್ತಾರೋ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಅವರ ಸೇವೆಮಾಡಬೇಕು. ಇಷ್ಟೇ ಪಿತ್ತಪೂಜೆ ಅಥವಾ ಪಿತ್ತಯಜ್ಞ. ಇದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತುಹೋದವರನ್ನು ಕುರಿತು ಶ್ರಾದ್ಧ, ತರ್ಪಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಮೂಢನಂಬಿಕೆ ಎಂದು ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಪಿತ್ತಯಜ್ಞ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಆ ವಿಷಯವನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡುವುದು ಒಳಿತು. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಪಿತ್ತಗಳು ಎನ್ನುವವರು ದೇವತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರ್ಗ. ವಸು, ರುದ್ರ, ಆದಿತ್ಯ, ಕವ್ಯವಾಹನ, ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ ಮುಂತಾದ ನಾಮಧೇಯಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲ್ಪಡುವವರು. ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪೂಜಾಕಾಲ ಮತ್ತು ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳಿರುವಂತೆಯೇ ಅವರಿಗೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪೂಜಾಕಾಲ ಮತ್ತು ಪೂಜಾವಿಧಿಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಂತೆ ಅವರನ್ನು ಆರಾಧಿಸಿದ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅವರು ಅವರ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ ತಕ್ಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಗಳನ್ನು ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಂದೆ, ತಾತ, ಮುತ್ತಾತ ಮುಂತಾದವರಿಗೂ ಪಿತ್ತಗಳೆಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಅವರ ಸೇವೆ ಶುಶ್ರುಷೆಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಆದರೆ “ಪಿತ್ತಯಜ್ಞ” ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಾರಿಭಾಷಿಕವಾಗಿರುವ ಪಿತ್ತದೇವತೆಗಳು ಇವರೇ ಎಂದು ಭ್ರಮಿಸಬಾರದು ಎಂದಿಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲಿ ವಿಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಪಿತ್ತದೇವತೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತರ್ಪಣ ಮತ್ತು ಪಿಂಡಪ್ರದಾನಗಳನ್ನೂ ಆ ಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಾಗಿರುವವರು ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯಂದು ಸಮರ್ಪಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರಸನ್ನತೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆ.

3) ದಾನ: ದೇವಪೂಜೆ ಮತ್ತು ಪಿತ್ತಪೂಜೆಯ ನಂತರ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ದಾನವೂ ಪಿತ್ತಯಜ್ಞದಂತೆಯೇ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಪೀಠಿಕಾ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲೂ ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದೆ. ಪ್ರಕೃತದಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವ ದಾನವು ಸಾಮ, ದಾನ, ಭೇದ, ದಂಡ-ಎಂದು ರಾಜನೀತಿಯ ಉಪಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಲೋಕವ್ಯವಹಾರದ ಮಾರ್ಗವಲ್ಲ; ಭಗವದರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದಲೋ, ಇಷ್ಟಾರ್ಥವು ಸಿದ್ಧಿಸಲೆಂಬ ಕಾಮನೆ ಯಿಂದಲೋ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾದ ತ್ಯಾಗ. ಇದನ್ನು ಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ತಪಸ್ಸುಗಳಂತೆಯೇ “ಪಾವನ”ವೆಂದು ಭಗವಂತನು ಉದ್ಘೋಷಿಸುತ್ತಾನೆ.

“ಯಜ್ಞೋ ದಾನಂ ತಪಶ್ಚೈವ ಪಾವನಾನಿ ಮನೀಷಿಣಾಮ್”

ದ್ರವ್ಯಶುದ್ಧಿಯ ಸಾಧನವೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್‌ಭಾಗವತವು ಇದನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳುತ್ತದೆ. “ಶುದ್ಧ್ಯನ್ತಿ ದಾನೈಃ ಸಂತುಷ್ಟಾಃ ದ್ರವ್ಯಾಣಿ” “ಯಜ್ಞೇನ ದಾನೇನ ತಪಸಾ ಅನಾಶಕೇನ” “ತಸ್ಮಾದ್ಧಾನಂ ಪರಮಂ ವದನ್ತಿ” ಎಂಬ ಶ್ರುತಿವಚನಗಳೂ ಇದರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತವೆ. “ದಾನರೂಪವಾಗಿ ತ್ಯಾಗಮಾಡದೆ ಭೋಗವನ್ನನುಭವಿಸುವವನು ದುರ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ದಾನಮಾಡುವವನಿಗೆ ಮಹಾಲಾಭವುಂಟು” ಎಂದೂ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

“ದಾನ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವವನಿಗೇನೋ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದಾನ ಕೊಟ್ಟವನಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಪದಾರ್ಥವು ನಷ್ಟವಾಯಿತೇ ವಿನಾ ಲಾಭವೇನೂ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲಾ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರುತ್ತದೆ. “ದಂಭ, ದರ್ಪಗಳಿಂದ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಥವಾ ಅವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅದೇಶ, ಕಾಲ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಫಲವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ದಾನಕ್ಕೆ ಮಹಾಫಲವುಂಟು. ಹಾಗೆ ದಾನಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥವು ಬಹುಮೂಲ್ಯವಾದ “ಪುಣ್ಯ”ವೆಂಬ ರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ದಾನಿಯ ಮನಸ್ಸೆಂಬ ಬ್ಯಾಂಕಿನಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖವಾಗಿ ವೃದ್ಧಿಹೊಂದುತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕೆ ಸಹಸ್ರ ಪಾಲಿನಷ್ಟು ಫಲವನ್ನು ಕಾಲವಿಶೇಷದಲ್ಲಿ ದಾತೃವಿಗೆ ದಯಪಾಲಿಸುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಸಂಕ್ಷೇಪವಾಗಿ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಪುಣ್ಯಪಾಪಗಳ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಂಗಾಸ್ನಾನ ವಿವೇಚನೆಯ ಪ್ರಕರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ವಿವರಿಸಿಯಾಗಿದೆ.

ದಾನಮಾಡುವ ದ್ರವ್ಯವು ಉತ್ತಮವೂ ಪ್ರಿಯವೂ ಆಗಿರಬೇಕು. ಹಾಲುಕರೆಯದ, ಹುಲ್ಲು ನೀರುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸಲಾಗದ, ಆಕಳುಗಳನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ ದಂಭದವನನ್ನು ಕರೋಪನಿಷತ್ತು (ಕಠ ಅಧ್ಯಾಯ-1) ಅವಹೇಳನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ದಾನದ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ, ಹೋಮದ ತುಪ್ಪ ಮುಂತಾದ ಕ್ಷುದ್ರಶಬ್ದಗಳ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕೃಪಣರು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ನಿಂದ್ಯವಾದುದು ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರ, ದೇವತಾಮಂದಿರ, ಯಜ್ಞಭೂಮಿ ಮುಂತಾದುವು ದಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ದೇಶ (ಸ್ಥಳ)ಗಳು. ಗ್ರಹಣ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಮುಂತಾದ

ಪರ್ವಸಮಯಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಕಾಲಗಳು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿ, ಶ್ರೋತ್ರಿಯ, ಬಹುಕುಟುಂಬಿ, ದರಿದ್ರ, ಅಶಕ್ತ, ವಿಪತ್ತಿನಲ್ಲಿರುವವ-ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಯಥೋಚಿತವಾಗಿ ದಾನಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರರು. ಹೀಗೆ ದೇಶಕಾಲಪಾತ್ರಗಳ ವಿವೇಕದಿಂದ ಮಾಡುವ ಸದ್ಧಾನಕ್ಕೆ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಮಾಣದ ಸತ್ಫಲವುಂಟು.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾಪರ್ವವೂ ಅಂತಹ ದಾನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ “ಕಾಲ”ಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು.

ಅಂದು ದಾನಕ್ಕೆ ಹೇಳಿರುವ ವಿಶೇಷವಾದ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಯವ, ಅದರ ಸಕ್ಕು (ಹುರಿಹಿಟ್ಟು), ಕಡಲೆ, ಮೊಸರನ್ನ, ನೀರು ಮತ್ತು ಪೂರ್ಣಕುಂಭ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯವದ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಾಗಿದೆ. ಅದರ ಸಕ್ಕುವೂ ಕೂಡ ಹಾಗೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು.

“ಯವಜಾಃ ಸಕ್ಕವಃ ಶೀತಾಃ ದೀಪನಾ ಲಘವಃ ಸರಾಃ |

ಕಫಪಿತ್ತಹರಾ ರೂಕ್ಷಾ ಲೇಖನಾಶ್ಚ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ ||

ತೇ ಪೀತಾ ಬಲದಾ ಹೃಷ್ಯಾ ಬೃಂಹಣಾ ಮೇದನಾಸ್ಥಾ |

ತರ್ಪಣಾ ಮಧುರಾ ರೂಕ್ಷಾಃ ಪರಿಣಾಮೇ ಬಲಾವಹಾಃ ||

ಕಫಪಿತ್ತಶ್ರಮಕ್ಕುತ್ಸೃತ್ವಾಽಪ್ಯಣನೇತಾಮಯಾಪಹಾಃ |

ಪ್ರಶಸ್ತಾ ಘರ್ವದಾಹಾದ್ವ್ಯಾಯಾಮಾರ್ತಶರೀರಿಣಾಮ್” ||

(ಭಾವಪ್ರಕಾಶ - ಕರ್ಪೂರಾದಿವರ್ಗ)

(ಯವದ ಸಕ್ಕುವು ಶೀತಲ, ಅಗ್ನಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಲಘು, ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಿಸುವುದು, ಕಫಪಿತ್ತಪರಿಹಾರಕ, ರೂಕ್ಷ, ಅದನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಬಲ, ಹರ್ಷ, ವೀರ್ಯವೃದ್ಧಿ, ಮೇದಸ್ಸುವೃದ್ಧಿ, ಸಂತೃಪ್ತಿ, ಸಿಹಿ, ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಬಲ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕಫಪಿತ್ತ, ಶ್ರಮ, ಹಸಿವು, ಬಾಯಾರಿಕೆ, ಗಾಯ, ಕಣ್ಣುರೋಗಗಳ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ದಾಹ, ಮಾರ್ಗ ಪ್ರಯಾಣಗಳಿಂದ ಬಳಲಿದವರಿಗೆ ತುಂಬಾ ಪ್ರಶಸ್ತವಾದುದು ಎಂದು ಅದರ ದ್ರವ್ಯಗುಣವನ್ನು ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರವು ಕೊಂಡಾಡುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಉತ್ತಮಪದಾರ್ಥ ವನ್ನು ಬಿರುಬೇಗೆಯ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅದರಿಂದ ಮಹಾಫಲವುಂಟೆಂಬುದರ ಕಾಲೌಚಿತ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮೊಸರನ್ನದ ದಾನ ಮತ್ತು ಜಲದಾನಗಳೂ ಗ್ರೀಷ್ಮಕಾಲಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಂತ ಉಚಿತವಾದುವು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ವಿಷಯ. ಕಡಲೆಯ ದ್ರವ್ಯಗುಣವನ್ನು ಹನುಮಜ್ಜಯಂತಿಯ ವಿವೇಚನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿಯಾಗಿದೆ.

ಪೂರ್ಣಕುಂಭದ ದಾನವು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ. ಬೇಸಗೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ದಾನ ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರಿಂದ ತುಂಬಿದ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನೂ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಲೌಕಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ. ತುಂಬಾ ಪ್ರಯೋಜನಕ್ಕೆ ಬರುವ ಪದಾರ್ಥವನ್ನು ದಾನಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ತುಂಬಾ ಪುಣ್ಯಫಲ ಉಂಟು ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಬುದ್ಧಿಗೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಈ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವು ದಿವ್ಯಾರ್ಥಸಂಪತ್ತಿನಿಂದಲೂ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದೆ, ಅದು “ಒಂ ಪೂರ್ಣಮದಃ ಪೂರ್ಣಮಿದಂ ಪೂರ್ಣಾರ್ತಪೂರ್ಣಮುದಚ್ಯತೇ | ಪೂರ್ಣಸ್ಯ ಪೂರ್ಣಮಾದಾಯ ಪೂರ್ಣಮೇವಾವಶಿಷ್ಯತೇ” ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು ಮೊರೆಯುವ, ಪರಿಪೂರ್ಣನೂ, ರಸಸ್ವರೂಪಿಯೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ದ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣನಾಗಿ ಮಗ್ನನಾಗಿರುವ ಮಹಾಯೋಗಿರಾಜನ ಪ್ರತಿಮೆಯೂ ಅದಾಗಿದೆ. ರಸಪೂರ್ಣತೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಕುಂಭದಲ್ಲಿರುವ ನಿಶ್ಶಬ್ದತೆಯು ಯೋಗಿಯ ಸಮಾಧಿಯ ಮಹಾಮೌನವನ್ನು ಪ್ರತೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣಾಪಾನಗಳ ಪೂರ್ಣಸ್ತಂಭನರೂಪವಾದ ಕುಂಭಕಯೋಗದ ನಿಶ್ಚಲತೆಯನ್ನೂ ಅದು ಸ್ಮೃತಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಜಲವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಕಲಶವು ತಳದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದ್ದು ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಕಿರಿದಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸ್ಥಿತಿಲಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವ ವಿಶ್ವವನ್ನೂ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಭಗವಂತನ ‘ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ’ ತತ್ವವನ್ನೂ ಪ್ರತೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ಕಲಶಪೂಜೆಯ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

ಜ್ಞಾನಿಯ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣಕುಂಭಕ್ಕೆ ಹೀಗೆ ಅರ್ಥಸಂಪತ್ತು ಇರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಕುಂಭದ ದರ್ಶನ, ಸ್ಪರ್ಶಗಳೂ ಕೂಡ ತಾಪವನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿ ಶಾಂತಿಯನ್ನಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಪೂರ್ಣಕುಂಭವನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪೂಜಿಸಿ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸತ್ಪಾತ್ರನಿಗೆ ಪೂಜಾಕಾಲದಲ್ಲಿ ದಾನಮಾಡಿದರೆ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವುಂಟಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಇಲ್ಲ.

4. ಒಂದು ವೇಳೆಯ ಉಪವಾಸ

ಪ್ರಥಮೈಕಾದಶೀ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವಿವರಿಸುವಾಗ ಈ ಉಪವಾಸದ ಪ್ರಕರಣವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯೆಯು ಅಷ್ಟೇನೂ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬವಲ್ಲ, ನಮ್ಮದು ಬಡ ದೇಶ. ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ನಾವು ಸಮರ್ಥರಲ್ಲ-ಎಂದು ಕೆಲವರು ಆಕ್ಷೇಪ ಮಾಡುವುದುಂಟು. ದ್ರವ್ಯದ ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದೇವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕಾಲದ ಅನುಕೂಲವನ್ನು ಅರಿತು ದೇವರ ಧ್ಯಾನ ಪೂಜಾದಿಗಳನ್ನು ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಡಿದರೂ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಯ ಫಲವು ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅವರು ಅರಿಯಬೇಕು, ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷಯತೃತೀಯಾ ಪರ್ವದ ಕಾಲವಿಜ್ಞಾನ, ದ್ರವ್ಯವಿಜ್ಞಾನ, ವಿಧಿವಿಜ್ಞಾನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಅದರ ಹೆಸರಿಗೆ ಅನ್ವರ್ಥವಾದ ಅಕ್ಷಯ ಫಲವು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಸಿದ್ಧವು. ಆ ವಿಷಯವಾದ ಬೌದ್ಧಿಕವಿಜ್ಞಾನವೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶವನ್ನೂ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯನ್ನೂ ತುಂಬುವಾಗ ಅದು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲೂ ಬಂದರೆ ಅದರಿಂದ ಅಕ್ಷಯ ಫಲಲಾಭವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯ? ಗುಹಾಶಯನಾದ ಗುರುಪರಮಾತ್ಮನ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನವೈಭವಕ್ಕೆ ನಮೋ ನಮಃ. ಅದರಿಂದಲೇ ನಮಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಜ್ಞಾನವಿಜ್ಞಾನ ಲಾಭವಾಗಿರುವುದು.

* * * * *